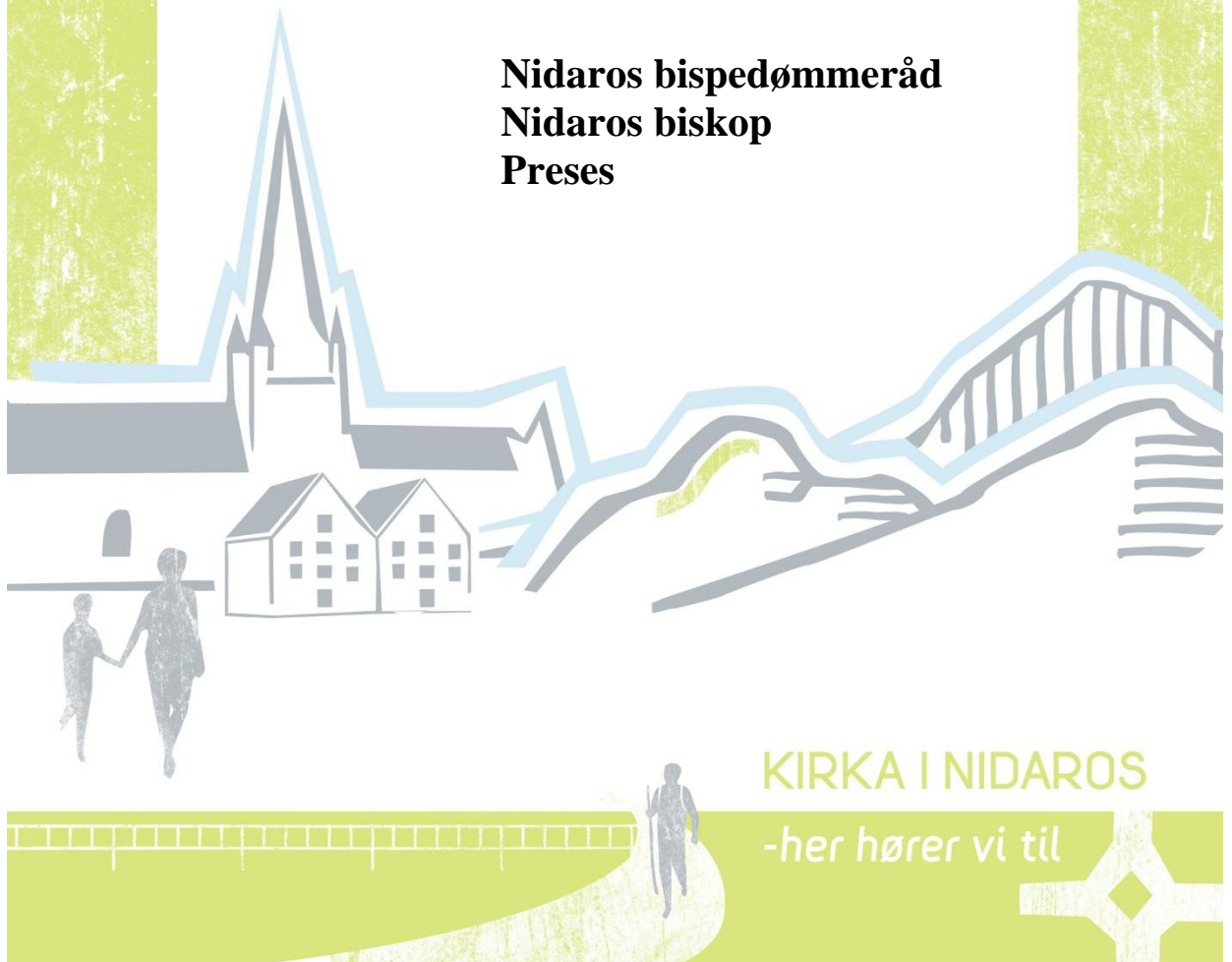

Årsrapport 2011

**Nidaros bispedømmeråd
Nidaros biskop
Preses**

KIRKA I NIDAROS

-her hører vi til

Innholdsfortegnelse

	Side
I. Tilstandsrapport	3
Ett bispedømme – to biskoper	3
Terrorangrepet 22. juli	3
Strategiene og målene for 2011	4
Medlemskap	4
Kirkelige handlinger	5
Gudstjenster	7
Samisk kirkeliv – samisk språk	8
II. Resultatrapport	9
Bispedømmet som helhet	9
Resultatmål 1.1 Demokratireformen	9
Resultatmål 1.2 Trosopplæringsreformen	13
Resultatmål 1.3 Lokalt FoU-arbeid	16
Andre resultatområder i forlengelsen av hovedmålet	17
Kirkelig kulturvirksomhet	17
Gudstjenestereformen	18
Diakonale perspektiv	19
Misjonsperspektivet	19
Biskopens visitaser	20
Offer og gaver	20
Prestetjenesten	21
Resultatmål 2.1 Tilpasset lokale forhold	23
Resultatmål 2.2 Kompetanse	24
Resultatmål 2.3 Kjønnsløst – likestilling	25
Resultatmål 2.4 Arbeidsvilkår	27
Resultatmål 2.5 Ledelse	28
III. Omtale av økonomi- og tilskuddsforvaltningen	
og tverrgående formål	29
Regnskapsresultater	29
Tilskuddsforvaltning	30
Likestilling	33
Drift og administrasjon	34
Risikovurderinger	34
Grønn stat – grønne menigheter	34
Brukerundersøkelser - evalueringer	34
Strategisk arbeid	35

I. Tilstandsrapport

Ett bispedømme – to biskoper

Innsettelsen av biskop Helga Haugland Byfuglien som preses den 2. oktober 2011 innebar at Nidaros bispedømme fikk to biskoper. Dette er historisk, og det er historisk at vår kirke fikk et eget embete som preses. Innsettelsen fant sted med H. M. Kong Harald til stede. Det var bred deltagelse av den kirkelige ledelse på nasjonalt plan, alle biskopene og bispedømmerådslederne, representanter for politiske myndigheter, for andre kirkesamfunn, kirken og samfunnslivet ellers.

Oslo-biskop Ole Kristian Kvarme, biskop Helga Haugland Byfuglien, kong Harald og Hamar-biskop Solveig Fiske utenfor Nidaros domkirke i etterkant av innsettelsesgudstjenesten. (Foto: Ned Alley/Scanpix)

Nidaros biskop er ansvarlig biskop for Nidaros bispedømme og representerer fortsatt bispedømmet som helhet. Preses utøver biskopens myndighet innenfor Nidaros domprosti og har sete i bispedømmerådet i personalsaker (tilsetninger o.a.) innenfor Domprostiet. Nidaros biskop er medlem i bispedømmerådet i alle andre saker.

Preses har med dette sin forankring i Nidaros bispedømme samtidig som preses sin virksomhet også er sterkt knyttet til Bispemøtet. Virksomheten knyttet til Bispemøtet hører ikke heime i årsrapporten fra Nidaros. Foruten å være tilsynsbiskop i Nidaros domprosti utøver preses et eget embete som kan skje fra både Trondheim og fra Oslo. Dette arbeidet forventes å finne en tydeligere form etter hvert, blant annet i forlengelsen av at det tiltrer en ny rådgiver for preses i 2012, lokalisert til Nidaros bispedømmekontor. Deler av dette kan det være naturlig å omtale i årsrapporter fra Nidaros.

De to biskopene har så langt avtalt seg imellom bruken av Nidaros domkirke og fordelt blant annet gudstjenestene i høytidene mellom seg. Preses sine gudstjenester i Nidarosdomen er ikke bare et uttrykk for tilsynet i Domprostiet, men også et uttrykk for at dette er preses sin hovedkirke. Preses har i 2011 ellers gjort seg kjent i Domprostiet ved møter med tilsatte og representanter for samfunnslivet samt besøk hos Kirkens bymisjon. Det som ellers gjelder Domprostiet integreres i de deler av rapporten hvor det hører heime.

Terrorangrepet 22. juli

Etter den ufattelige tragedien som rammet så mange enkeltpersoner og familier og en hel nasjon den 22. juli, ble mange kirker også i Nidaros et sted for klagerop, for stillhet og lystenning, for fellesskap og uttrykk for solidaritet. Dette skjedde ikke bare i menigheter som var direkte berørt, men i hele bispedømmet. Kirkene ble et sted for den kollektive sorgen. Tilstrømningen viste at i kaos og krise,

sorg og fortvilelse – søker mange til kirka for å finne fellesskap og trygghet i rammer og ritualer som kan gi hjelp til å uttrykke og komme gjennom opplevelsene. Folks tilknytning til kirka ble tydelig synliggjort i tiden etter 22. juli, for langt flere enn de som til vanlig er aktive i kirkelig sammenheng. Det videre arbeid og forskning omkring kirkas rolle vil trolig kunne si oss mer om dette. Senere i rapporten vil vi berøre nærmere noe av det kirkelige arbeid og evalueringer som er gjort. Her nøyer vi oss med å peke på at tiden etter 22. juli ble et nytt sterkt uttrykk for kirkas plass blant folk i Trøndelag.

Strategiene og målene for 2011

Bispedømmerådet og biskopene har lagt til grunn departementets og Kirkerådets/Kirkemøtets mål og føringer. Rapporteringen forankres i disse ved at de gjengis innledningsvis under hvert avsnitt der det er relevant.

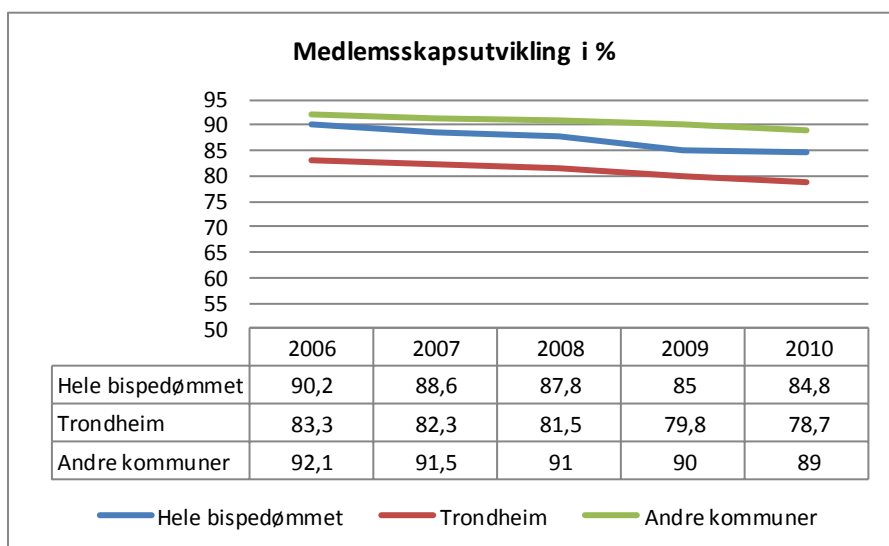
Bispedømmerådets egen langsiktige strategiske plan foreligger som eget dokument. Denne bygger på føringer fra Kirkemøtet. Gjennom denne planen har bispedømmerådet vektlagt at virksomheten skal innrettes slik at følgende ivaretas på en særlig måte:

- være til stede i alle lokalsamfunn
- sette mennesker i sentrum
- verne om alt liv

Årsrapporten er bygd opp etter mal fra departementet slik at anliggender knyttet til bispedømmets egen langsiktige plan er integrert uten at det er henvist til denne alle steder. Bispedømmet har hatt god nytte av Etatsstatistikken 2011 fra departementet. Derimot har den kirkelige statistikken, selv for 2010, vært vanskelig tilgjengelig. Vi ser ellers behov for et arbeid med sikte på kvalitets sikring av den kirkelige statistikken – herunder forståelse av rubrikker og nøyaktighet i avleveringen.

Medlemstall

Medlemstallet i Den norske kirke i Nidaros bispedømme er stabilt i overkant av 360.000 medlemmer. I andel av befolkningen i bispedømmet har det dog vært en nedgang de siste årene.

Medlemsutviklingen i % viser en nedgang. I hele bispedømmet svakt lavere %-andel, mens kurven for Trondheim by går brattere nedover og ligger også lavere. I andre kommuner er nedgangen mindre.

Folkevalgte, andre frivillige og ansatte har som primærfokus å betjene og ivareta de 360.000 medlemmene. Men som kirke må vi også samvirke med andre kirkesamfunn og arbeidet må ha et perspektiv som favner alle som bor i bispedømmet og hele samfunnslivet – både lokalt og globalt.

Kirkelige handlinger

Gjennom den kirkelige statistikken registreres deltagelse ved flere kirkelige handlinger, men deltagelse ved gravferder og vigslar registreres ikke. Prosten i Orkdal tok initiativ til at det i 2011 skulle registreres tall også for dette. I prostiet var det 39.000 deltagere ved vigslar og begravelser dette året. I soknene i Orkdal kommune var det 12.700 deltagere ved vielser og begravelser og til sammenligning var det i de samme soknene 13.843 gudstjenestedeltagere.

Registreringene for soknene i Orkdal kommune kan illustreres slik:

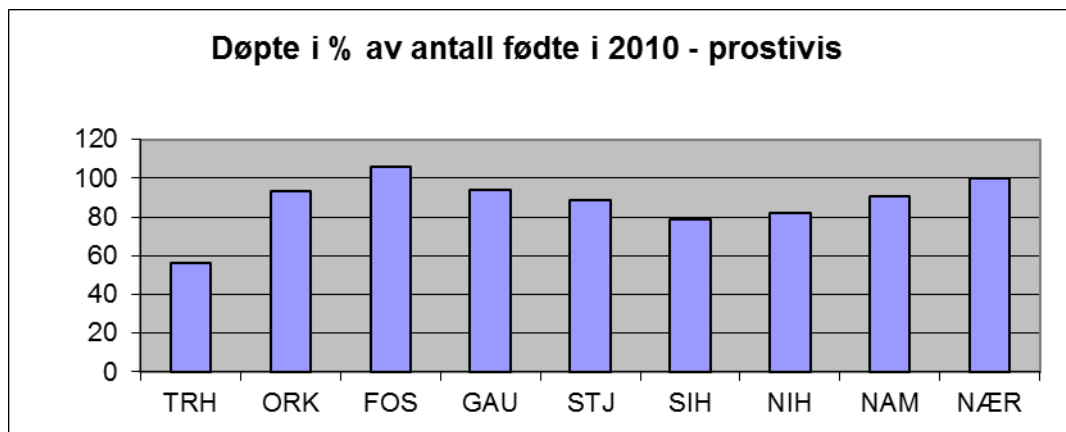
Det som normalt registreres i den kirkelige statistikken representerer således en betydelig underkommunisering av folkekirkemedlemmenes deltagelse i kirkelig sammenheng. Gjennom vielser og begravelser har kirka i Orkdal kommune kontakt med nesten like mange som ved gudstjenester.

Når det gjelder utviklingen i deltagelse ved kirkelige handlinger tar vi i år med denne tabellen for hele Nidaros bispedømme:

	2007	2008	2009	2010
Døpte	4.151	4.130	4.135	4.031
Konfirmerte	4.041	4.112	4.249	4.060
Kirkelige gravferder	3.394	3.318	3.281	3.464

Antallet konfirmanter har i perioden variert noe, mye på grunn av ulike størrelser på årskullene. Men stabiliteten i oppslutningen om konfirmasjonen står ved lag. Det samme gjelder antallet kirkelige gravferder.

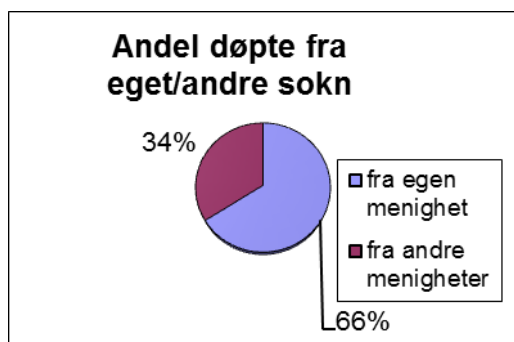
Vi hadde en ambisjon om å gjøre et dypdykk i utviklingen i dåpstallene dette året. Avhengig av tilnærmingen er dette vanskelig og vi har heller ikke fått avsatt tilstrekkelig tid til dette. Likevel tilnærmer vi oss dette med noen betraktninger: Dåpsprosenten varierer mellom 56 % og 186 % i kommunene. Også mellom prostiene er variasjonene betydelige. I tabellen nedenfor er Trondheimsprostiene sett under ett.

Dåpsprosenten for Trøndelagsfylkene og Trondheim by var i 2010 slik:

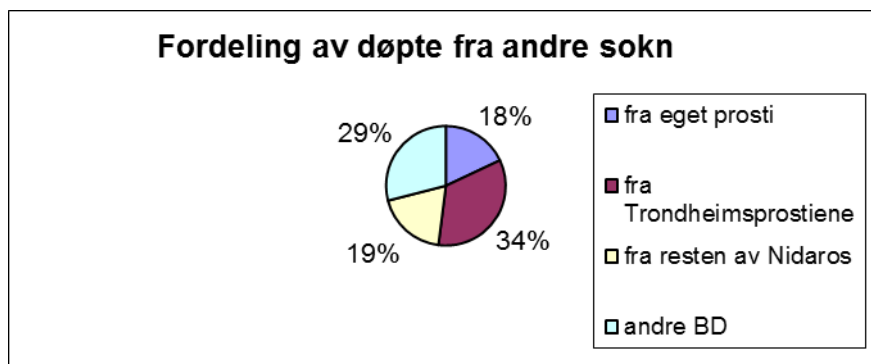
Prosentfall for:	2010
Trondheim	55,5 %
Sør-Trøndelag	68,4 %
Nord-Trøndelag	92,6 %

Vi vet av erfaring at mange ikke døper sine barn der de bor, men velger dåp annet sted. Omfanget av slik dåp utenfor eget sokn er stort når alle sokn regnes inn:

Så mye som 34 % av døpte kommer fra andre sokn enn der de er bosatt.

Men kommer de fra nabosoknet, fra andre prostier eller fra annet bispedømme? Opplysninger fra de menighetene utenom Trondheim som hadde over 120 % dåpsprosent viser følgende for de 84 dåp fra annen menighet som ble gjennomført i disse menighetene:

I de 16 soknene som omfattes av oversikten over er fordelingen mellom døpte fra egen menighet og fra annen menighet den samme som i bispedømmet som helhet – 24 % / 66 %. De 34 % som kommer fra Trondheimsprostiene utgjør 26 døpte. Tallgrunnlaget er lite og gyldigheten i større målestokk må tas med forbehold. Oversiktene illustrerer likevel at dåpsprosent ikke gir et reelt bilde når det gjelder enheter så små som sokn og prostier.

Gudstjenester

Følgende tabeller viser utviklingen i antall gudstjenester, antall deltagere og gjennomsnittstall for deltagelse pr. gudstjeneste. Dette for gudstjenester på søn- og helligdager og utenom søn- og helligdag. Derrest er tatt med antall gudstjenester med nattverd og deltagelsen ved nattverden.

Gudstjenester på søn- og helligdager:

2006			2009			2010		
Antall	Deltagere	Gj. snitt	Antall	Deltagere	Gj.snitt.	Antall	Deltagere	Gj.snitt
4.650	457.366	98	4.333	416.721	96	4.360	396.748	91

Gudstjenester utenom søn- og helligdager:

2006			2009			2010		
Antall	Deltagere	Gj. snitt	Antall	Deltagere	Gj.snitt.	Antall	Deltagere	Gj.snitt
1.568	124.013	79	1.308	120.443	92	1.044	98.720	95

Av dette gudstjenester med nattverd med antall deltagere ved nattverden:

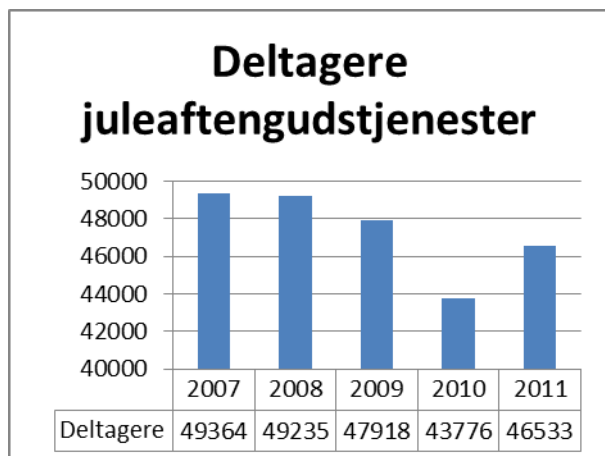
2006			2009			2010		
Antall	Deltagere	Gj. snitt	Antall	Deltagere	Gj.snitt.	Antall	Deltagere	Gj.snitt
3.052	65.586	32	2.042	61.792	30	2.070	59.625	29

Tabellene viser en betydelig nedgang i oppslutningen fra 2006 til 2010:

Gudstjenester på søn- og helligdag	-13,2 %
Gudstjenester utenom søn- og helligdag	-20,4 %
Deltagere ved nattverden	-9,1 %

Det er tydelig at gudstjenestene ikke appellerer like mye som de gjorde tidligere. Nedgangen i antallet som går til nattverd er ikke like stor, noe som indikerer at flere av de som går til gudstjeneste også går til nattverd. Nedgangen i oppslutningen om gudstjenestene gir grunn til bekymring. Dette er en utvikling som må tas på alvor i hele bispedømmet. I hvilken grad gudstjenestereformen kan bidra til å snu utviklingen blir spennende å følge med i, jfr. omtalen om dette på side 18.

I 2011 var det i media fokus på en merkbar nedgang i antallet som gikk til gudstjeneste på julaften. Det er derfor naturlig å belyse om denne trenden er vedvarende. Her er innhentet tall også for 2011. Følgende tabell viser utviklingen fra 2007 til 2011 i spennet mellom 40.000 og 50.000 deltagere.

Den lave deltagelsen i 2010 tror vi var påvirket av at det var svært kaldt dette året. En annen ting som har påvirket deltagertallet er skjerpede krav fra brannvernmyndighetene som begrenser deltagertallet ved gudstjenester. Det er ikke innhentet tall for dette, men de meldingene bispedømmet har mottatt viser at det er innført begrensninger som innebærer til sammen minst 2.000 færre plasser på juleaftengudstjenestene i de kirkene det gjelder.

En annen innfallsvinkel er å betrakte adventstida og julehøytida mer under ett. Kirkene er fulle av julekonserter, julesanger og julestemning i hele desember – i et betydelig større omfang enn tidligere. Meldingene vi får gjennom blant annet prostenes årsrapporter viser at antallet julekonserter i adventstida har økt betraktelig de siste årene. Kanskje bidrar slike opplevelser til at færre velger å delta på juleaften. Dette utfordrer oss som kirke både til å tenke kreativt og å vektlegge kvalitet.

Samisk kirkeliv – samisk språk

Forsøket med Samisk menighetsråd i sørsamisk område skal evalueres i 2012 og bispedømmerådet vil i samarbeid med menighetsrådet komme tilbake til dette senere. Arbeidet har i 2011 hatt fokus på:

- organisasjonsmessig oppbygning (praktiske og tekniske løsninger, egen hjemmeside og ledelses- og samarbeidsspørsmål i forhold til medarbeiderne),
- verving av medlemmer (ved årets utgang er det 289 medlemmer som er en økning på 81),
- trosopplæring (konfirmasjon hvor tilbudet i samarbeidet med Sverige har bortfalt, ambulerende søndagsskole og oppstart av arbeidet med en 4-årsbok på sørsamisk),
- diakonale tiltak (med besøkstjeneste og pensjonisttreff)
- strategiarbeid
- det årlige familietreffet

Foruten sørsamepresten er det nå tre medarbeidere innen sørsamisk kirkeliv. Daglig leder i 50 % stilling samt diakon og trosopplæringsmedarbeider, begge i hel stilling. Det har vært utfordringer med hensyn til å skape stabilitet i stillingen som daglig leder, dels på grunn av stillingsstørrelsen.

Daerpies Diere/Sydsamisk kirkeblad utgis fortsatt i samarbeid med Sverige og distribueres til alle samiske husstander, menighetskontor, bibliotek o.a.

Sørsamepresten står i spenningen mellom å utføre ordinær prestatjeneste og å utføre oversettelsesarbeid. Menighetsrådet har vært opptatt av den reduksjon i prestatjenesten som oversettelsesarbeidet medfører. Hovedoppgaven med oversettelsesarbeidet er oversettelse av bibeltekster til sørsamisk, i samarbeid med en oversettelsesgruppe og Bibelselskapet. I 2011 har sørsamepresten brukt 14 ukesverk til oversettelsesarbeid. Dette arbeidet har medført færre gudstjenester (8 mot 19 i 2010). Sørsamepresten har ellers utført 19 husbesøk, deltatt i salmeprosjektet og er en etterspurt foredragsholder i både kirkelige og sekulære sammenhenger.

I samarbeid med Sverige gjennomføres et kurs for kirkelige medarbeidere for å bygge kompetanse i samisk kultur, språk og identitet. Fra norsk side deltar 12 kirkelige medarbeidere.

Samisk språk er på vei inn i gudstjenestene. Følgende tabell viser omfanget av sørsamiske innslag i i gudstjenester i Nidaros i 2011:

	Liturgi				Preken/tale				
	Samisk over 90 %	Samisk 50-90 %	Samisk 10-50 %	Samisk under 10 %	Tolking til samisk	Tolking til norsk	Bare samisk	Deler på samisk	Antall til stede
Forordnet gudstjeneste	1	4	2	106				1	9.500
Annen gudstjeneste	1						1		110
Dåp			1						15
Konfirmasjon				1					69
Vigsel			1						
Gravferd			1						180

Det er første gang slik statistikk innhentes, og vi må ta forbehold om dette gir et komplett bilde. Særlig gjelder dette deltagertallet som ikke inngår i alle rapportene. Det er særlig i Gauldal, Namdal og Nord-Innherad prostier at sørsamisk nyttes. Det er gode grunner til at sørsamisk skal tas i bruk i mer enn knapt 2 % av gudstjenestene som holdes i Nidaros i løpet av et år. I forbindelse med menighetsrådenes og prestenes arbeid med bl.a. ny gudstjenesteordning har biskopen bedt om at det reflekteres ytterligere over bruk av sørsamiske ledd som en regelmessig ordning i menighetenes gudstjenester.

II. Resultatrapport

Bispedømmet som helhet.

Hovedmålet for bispedømmerådets og biskopenes helhetlige virksomhet i bispedømmet er knyttet til bevilgningen kap. 1590 og er formulert slik:

«Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. Kirken skal bidra til å styrke lokalsamfunn, målbære menneskeverdet og utfordre til solidaritet. Bevilgningene under kapitlet skal understøtte Kirkemøtets mål for Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.»

Resultatmål 1.1 Demokratireformen: *«Kirkerådet og bispedømmerådene skal tilrettelegge for at demokratireformen gjennomføres i Den norske kirke, jfr. kirkevalgene i 2011. Målet for demokratireformen er at kirkens organer får en sterkere demokratisk legitimitet og forankring blant kirkemedlemmene.»*

Valgkurs for menighetsråd m.fl. i samtlige prostier og nominasjonsfasen våren 2011 la grunnlaget for gjennomføringen av valgene. Nominasjonskomiteene for bispedømmerådsvalget ble konstituert 2 uker før nominasjonsfristen gikk ut og formulerte samtidig spørsmål til kandidatene, med tanke på både eget arbeid og for senere å gi informasjon til velgerne om kandidatenes ståsted og synspunkter. For å

bistå i dette arbeidet ble et reklamebyrå innleid, noe som synes å ha bidratt til relevante og pedagogiske presentasjoner.

Muligheten for supplerende nominasjon resulterte i at en kandidat ble ført opp i tillegg til de nominasjonskomiteen hadde satt på listen. Nominasjonslisten for valg av leke kandidater viste deretter følgende i forhold til resultatindikatoren:

Kjønn	Nominerte	Nominerte	Måltall	Måltall
	menn	kvinner	Menn	kvinner
	58%	42%	Minst 40 %	Minst 40 %
Alder	Nominerte u 30 år: 21 %		Måltall u 30 år: Minst 20 %	
Geografi			Skjønn	
Holdningsrepresentativitet			Skjønn	

Måltallene med hensyn til kjønn og ungdomsrepresentasjon er med dette oppfylt. Når det gjelder geografi ble det nominert 8 fra Trondheim by, 4 fra resten av Sør- Trøndelag og 7 fra Nord-Trøndelag. Blant de 18 nominerte var det personer fra 11 av 12 prostier. Den geografiske spredningen var etter dette rimelig bra. Når det gjelder holdningsrepresentativitet er det vanskeligere å utøve skjønn fordi det kan være ulik oppfatning av holdninger til hvilke spørsmål som er viktigst. Nominasjonskomiteen hadde etter innhentede opplysninger kunnskap om de foreslåtte kandidatenes holdninger til noen spørsmål, og vektla dette i nominasjonsarbeidet. Selv med det forbehold som er tatt kan det ikke være tvil om at nominasjonslisten inneholdt kandidater med ulik holdning til sentrale spørsmål for vår kirke.

Alle kandidatene ble invitert til kurs i mediehandtering. Tilbakemeldingene viser at dette var nyttig for å bli tryggere i rollen i forhold til media.

Informasjonsarbeidet i forkant av valget omfattet trykking av plakater og 80.000 brosjyrer med presentasjon av kandidatene. Supplerende informasjon forelå på bispedømmets og Kirkerådets hjemmesider. Annonser i media bidro også til oppmerksomhet. Noen av kandidatene tok selv initiativ til innlegg og presentasjon i lokal dagspresse.

I ettertid ser vi likevel at vi med fordel kunne lyktes mer med å gjøre kirkestoff, kirkevalget og kandidatene interessant for radio og TV, samt region- og lokalavisene. Dette kan skyldes at vi fra kirkens og kandidatenes side ikke var gode nok, men kan også ha sammenheng med at ved et kommunevalg er det enda flere som er ute etter medieoppmerksomhet enn ved et stortingsvalg.

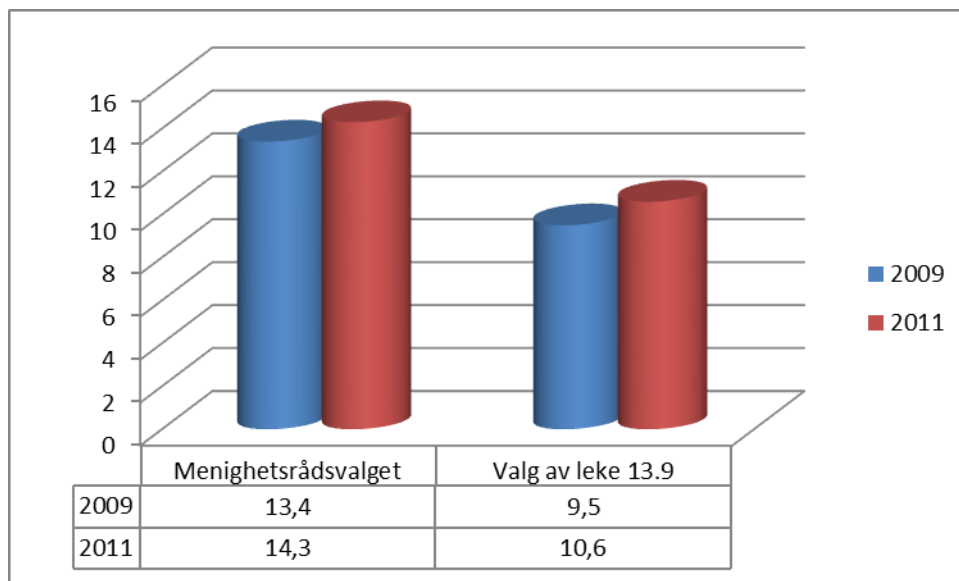
Valget ble gjennomført i samtlige sokn. I forhold til resultatindikatoren:

Antall stemmesteder ved det kirkelige valget	Ca. 310
Antall stemmekretser ved kommune- og fylkestingsvalget	306

Antall stemmesteder er tilnærmet riktig. Stemmegivningen ved det kirkelige valget foregikk etter dette like bredt som ved kommunevalget. De fleste stedene lå stemmelokalene nært hverandre. Det bidro til at det ble enklere å stemme ved begge valgene.

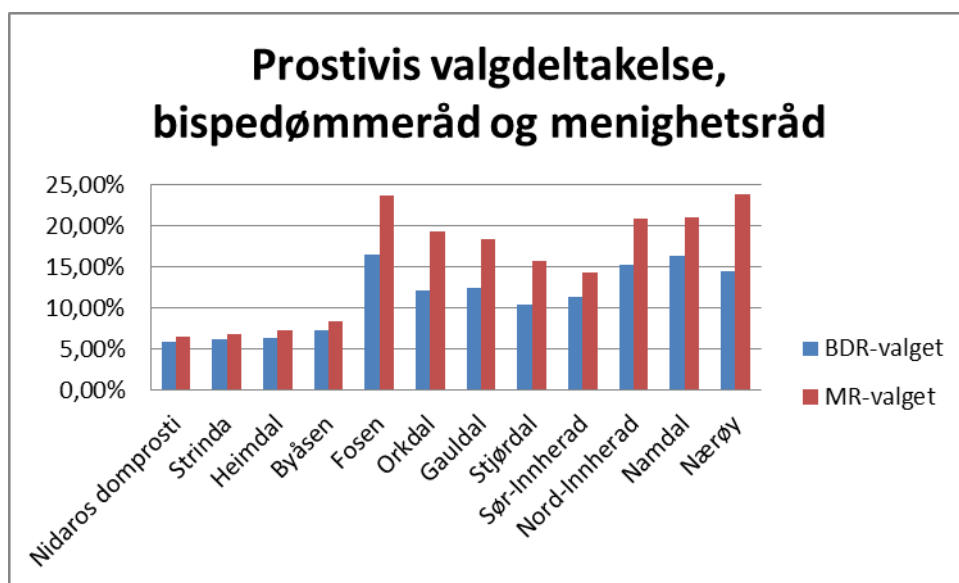
Registreringen av bispedømmerådvalget 12.9 skjedde manuelt ved bispedømmekontoret. Dette var et omfattende arbeid med korte tidsfrister og som ble ivaretatt dels av rådets tilsatte og dels av eksterne.

Resultatindikatoren for valgdeltagelse fremgår av grafen nedenfor. Denne gjelder menighetsrådsvalget og første valgomgang ved valg av leke til bispedømmerådet.

Det er en liten stigning i valgdeltagelsen ved både menighetsrådsvalget og bispedømmerådsvalget. Deltagelsen er svært nært totaltallene for hele landet.

Valgdeltagelsen varierer betydelig innen bispedømmet:

Hovedinntrykket av denne fremstillingen er at valgdeltagelsen i Trondheimsprostiene var lavest. Av de som stemte ved menighetsrådsvalget i Trondheim, var det imidlertid flere som også stemte ved bispedømmerådsvalget enn hva som var tilfelle i de andre prostiene.

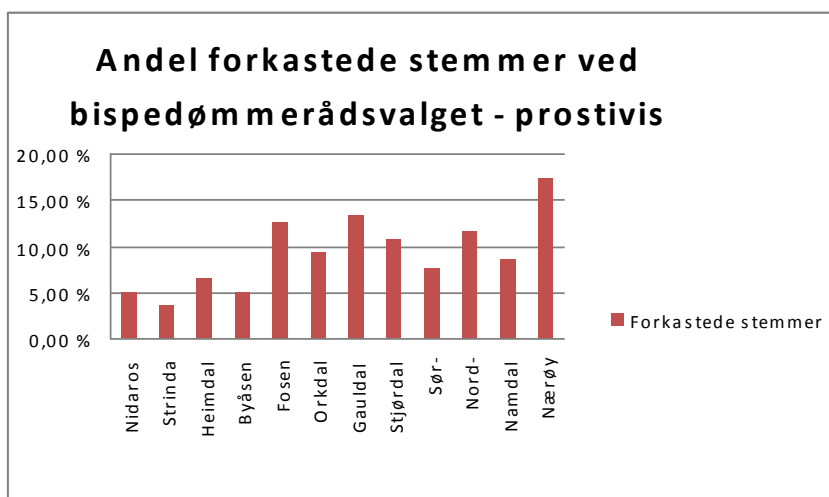
Nidaros bispedømmeråd er tilfreds med at valgdeltagelsen ble høyere enn i 2009, noe som også var en uttalt målsetting. Valgdeltagelsen ved de offentlige valgene samme dag var i 2011 (kommunevalg) lavere enn i 2009 (stortingsvalg). Det indikerer at av de som møtte opp ved valglokale, var andelen som stemte også ved det kirkelige valget høyere i 2011 enn i 2009.

Når de kirkelige valgene ikke får større oppslutning er grunnene til det sammensatt. Noen tilbakemeldinger vi har mottatt peker på: I kandidatpresentasjonene er det vanskelig å skille kandidatene – bare et fåtall kirkepolitiske spørsmål representerer tydelige skillelinjer og mange andre omforente kirkesaker er minst like viktige. For mange er folkekirka viktig og man er stort sett tilfreds - derfor avstår man fra å stemme.

Ved den første valgrunden ble i Nidaros valgt 4 av 7 leke medlemmer. Dette er i samsvar med det som ble fastsatt av Kirkemøtet og i samsvar med forslaget fra bispedømmerådet. Etter andre valgrunde og valg av de andre kategoriene ble Nidaros bispedømmeråd bestående av 4 kvinner og 6 menn, hvorav ett medlem under 30 år. Rådet har ved dette fått en god kjønnsmessig balanse. For første gang ble den sørsamiske representanten i bispedømmerådet valgt av medlemmene i den samiske menigheten, ikke av elektorer. Denne endringen vurderes som positiv. I samtlige sokn er det valgt nye menighetsråd.

I forhold til før demokratireformen har den offentlige oppmerksomheten om kirkevalgene og valgoppslutningen gitt som resultat at de kirkelige rådene i Nidaros har fått en sterkere demokratisk legitimitet og forankring blant kirkemedlemmene.

I etterkant av valget ser vi et høyt antall forkastede stemmer. Nesten 3.000 av de 31.000 avgitte stemmene ble forkastet – d.v.s. knapt 10 %. Dette er en altfor høy andel. Tabellen nedenfor viser andelen forkastede stemmer prostivis. Når vi går inn i bakgrunns materialet ser vi at andelen forkastede stemmer varierer betydelig fra sokn til sokn – enkelte sokn så mye som over 50 %.

I vår risikovurdering av kirkevalget hadde vi ikke sikret utfordringen knyttet til forkastede stemmer tilstrekkelig. Opplæringen av stemmestyrene, som menighetsråd og daglige ledere hadde ansvaret for, ble ikke kvalitetssikret godt nok. Veiledningen til de som skulle stemme ble noen steder ikke god nok. Her er det et ytterligere forbedringspotensial. Når dette er sagt må det også sies at selve valgordningen for mange velgere ble opplevd komplisert, ikke minst fordi de kirkelige valgene har andre ordninger enn de offentlige valgene.

Evalueringen av kirkevalgene i 2009 og 2011 samt tilretteleggingen av neste kirkevalg må ha oppmerksomhet på flere forhold som det vil føre for langt å analysere i en årsrapport. Likevel er det grunn til å peke på at følgende må vies oppmerksomhet:

- Selve valgordningen - preferansevalg
- Tidspunktet for valget
- Valgoppslutningen i forhold til ressursinnsatsen
- Informasjons- og mediearbeidet
- Andelen forkastede stemmer

Uansett hvordan fremtidige valg tilrettelegges må det ivaretas at det er reelle valgmuligheter styrt av medlemmene og at alle kirkens medlemmer kan stemme på en måte som innbyr til å avgi stemme.

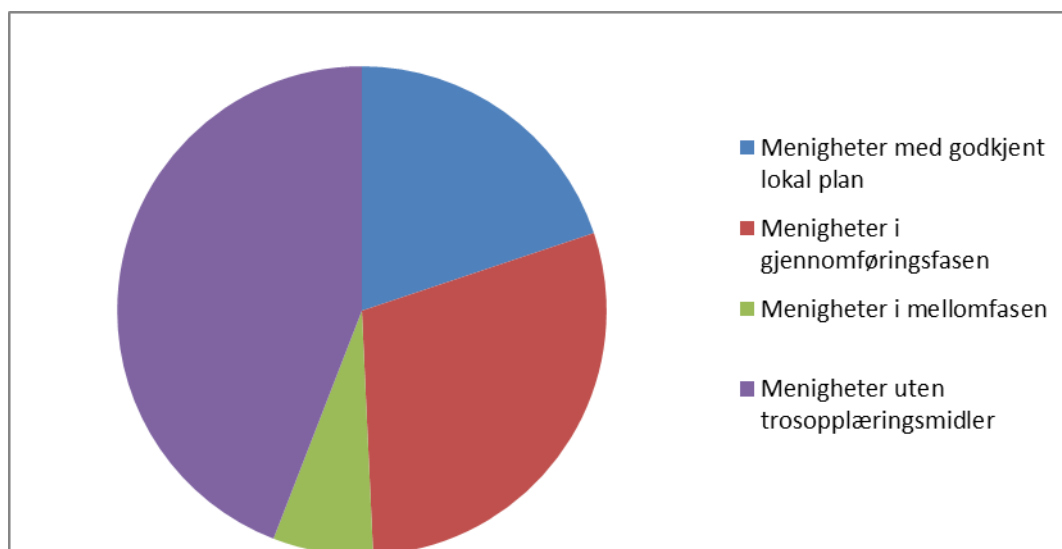
I etterkant av valget er det gjennomført opplæring for de nye menighetsrådene. Tidligere har bispedømmerrådet hatt en aktiv rolle i opplæringen for nye råd. I 2011 ble formidlet materiell til prostene og kirkevergene som nå var ansvarlige for gjennomføringen. Dette ga mulighet for større nærhet og lokal tilpasning. Vi erfarer at dette fungerte godt og at det legger en mal for fremtidig opplæring. For at det skulle bli en god helhetlig ramme og et sakssvarende innhold fordret det nær kontakt og samarbeid mellom prost/kirkeverger i forkant, om innhold og profil på opplæringen. Gjennom denne opplæringen er rådene utrustet med grunnleggende kompetanse for å kunne løse oppgavene.

Bispedømmerrådet vil i 2012 – i samarbeid med proster og kirkeverger – ta ansvar for å gi rådene ytterligere innsikt i menighetsarbeidets ulike fasetter, med særlig vekt på gudstjenestereformens intensjoner og rådernes arbeid med lokal grunnordning.

Resultatmål 1.2 Trosopplæringsreformen: «Kirkerådet og bispedømmerådene skal tilrettelegge for at trosopplæringsreformen innarbeides i menighetene. Målet er et systematisk og sammenhengende tilbud om trosopplæring for alle døpte fram til fylte 18 år, med et opplæringstilbud på 315 timer som veiledende norm for den enkelte.»

Resultatindikatorer	Nidaros 2011
Andel menigheter i bispedømmet som er tilført trosopplæringsmidler i 2011	66 %

66 % tilsvarer 76 av 136 menigheter (sørsamisk menighet medregnet). Biskopen har godkjent plan for trosopplæring i 27 av disse menighetene. 40 av menighetene er ellers i gjennomføringsfasen og skal lever plan i 2012/2013. 8 menigheter er i mellomfasen og i tillegg sørsamisk menighet. 60 menigheter har ikke fått trosopplæringsmidler. Dette kan illustreres slik:

Resultatindikatorer	Nidaros 2011	Alle BD 2011
Gjennomsnittlig antall timer trosopplæringstilbud gjennomført i menigheter som er i gjennomføringsfasen	168 timer	190 timer

Vi merker oss at gjennomsnittlig antall timer gjennomførte trosopplæringstilbud er færre enn i landet som helhet. Innen bispedømmet er det betydelige variasjoner. Gjennomgående er det menigheter som har arbeidet lengst med trosopplæringsreformen som også har flest timer. Mange av de som kom med i 2011 (i Gauldal prosti) har ikke kommet så langt i planarbeidet enda. Ellers er det menighetene i særlig ett prosti som henger etter. Dette utfordrer oss med tanke på videre oppfølging.

Når det gjelder oppslutningen om et utvalg trosopplæringstilbud i menigheter som er i gjennomføringsfasen, viser opplysningene som er innhentet gjennom Kirkerådet følgende:

Resultatindikatorer	Nidaros 2011	Alle BD 2011
Gjennomsnittlig deltagerandel ved et utvalg trosopplæringstilbud i menigheter som er i gjennomføringsfasen:		
-dåpssamtaler	98 %	95 %
-4-årsbok	48 %	52 %
-tiltak 6-åringer	30 %	33 %
-Tårnagenthelg	23 %	29 %
		
-Lys våken	25 %	28 %
-Konfirmasjon	90 %	87 %
-Etter konfirmasjon	11 %	14 %

Nidaros ligger i underkant når det gjelder deltagerandel med unntak av for dåpssamtaler og konfirmasjon. Å innarbeide nye breddetiltak tar tid – kanskje lengre tid i et bispedømme med folkekirkepreg. Også her er det store variasjoner fra menighet til menighet. Særlig i store bymenigheter synes det å være en utfordring å få til en høy deltagerandel.

Resultatindikatorer	Nidaros 2011
Antall godkjente planer	27

Alle de 27 menighetene som skulle ha levert plan har gjort dette. I forberedelsene av dette har det vist seg nyttig å delta på møter i menighetene/enhetene/prostiene og ha jevnlig kontakt med trosopplæringsmedarbeiderne pr. telefon. Biskopen har godkjent 11 av planene uten merknader. I lys av at vi fortsatt er i en oppstartsfase også i disse menighetene og at det forventes nye erfaringer i løpet av noen år, er godkjenningen av disse 11 planene gjort for 4 år. De øvrige 16 planene er også godkjent, men med merknader. Merknadene er i hovedsak knyttet til at planene ikke i tilstrekkelig grad gir et sammenhengende tilbud, det mangler tilstrekkelige tilbud som kan nå bredden av barn og unge og timetallet er for lavt. Disse menighetene forventes å arbeide mer intensivt med disse utfordringene i løpet av et kortere tidsperspektiv, og disse 16 planene er derfor godkjent for 2 år.

Resultatindikatorer	Nidaros 2011
Antall menigheter pr. enhet – alle menigheter som har fått trosopplæringsmidler	4,1
Antall menigheter pr. enhet i prostier hvor alle menighetene har fått trosopplæringsmidler	5,1

Når det gjelder samarbeidende enheter varierer dette og er påvirket av både størrelse på menighetene, noe geografi, andre samarbeidsløsninger mellom menighetene og menighetenes ønsker om samarbeid. I de 6 prostiene hvor alle menighetene har fått trosopplæringsmidler er status:

Prosti	Antall menigheter	Antall enheter
Byåsen	3	2
Heimdal prosti	6	1
Nærøy prosti	6	1
Sør-Innherad prosti	12	1
Orkdal prosti	19	3
Gauldal prosti	21	5

Bispedømmerådet har i innføringsfasen deltatt aktivt i samtale om dannelsen av enheter. Vi har vektlagt ikke å påtvinge samarbeidsløsninger som menighetene vanskelig kunne akseptere. I hovedsak synes de enhetene som er dannet å fungere godt.

Når det gjelder bispedømmets tiltak og arbeid opp mot menighetene som mottar trosopplæringstilskudd tas ellers med:

- Innføringskurs for menighetene i Gauldal prosti som kom med i reformen i 2011.
- Årsrapportsamtaler er gjennomført slik det er forutsatt med alle menigheter
- Råd og veiledning til menighetene – vi opplever en lav terskel for å ta kontakt
- Fagdag for 12 nytilsatte trosopplæringsmedarbeidere
- Kurs i babysang – både for de som mottar tilskudd og for andre menigheter
- Kveldssamling i Oslo i forkant av trosopplæringskonferansen – for alle deltagere fra Nidaros

Av tiltak/arbeid rettet mot menigheter som ikke mottar trosopplæringstilskudd nevnes:

- Deltatt på noen møtepunkter i noen prostier og gitt råd og veiledning etter henvendelser
- Gitt økonomisk tilskudd til menigheter slik at også disse fikk mulighet til å iverksette noen tiltak og en opplevelse av at de ikke er glemt. Av ubrukte/ikke overførte midler fra 2010 er disse midlene fordelt til menigheter til følgende formål etter søknad:

Støtte til Lys Våken og Tårnagentarrangement	267 000
Støtte til å dra på trosopplæringskonferansen for menigheter uten trosoppl midler	151 000
Støtte til diverse tiltak i menigheter uten trosoppl midler	600 000
Reisestøtte til kurs etc for menigheter med store reiseutgifter	3 000
Kurs mm (bl a kurs for Nidaros i Oslo dagen før trosoppl konf)	99 000
SUM	1 120 000

Fordelingen av disse midlene har hatt god effekt, både i forhold til å komme i gang med trosopplæringstiltak og som inspirasjon i forberedelsesfasen.

To andre områder har også hatt oppmerksomhet i 2011:

- Tårnagetsamlinger i samarbeid med Olavsfestdagene ved Olsok
- Planlegging av et studietilbud ved Dronning Maud Minnes høgskole opplegg over 2 år med selvstendige moduler á 10 vekttall

Av erfaringene som er gjort i 2011 (og tidligere) er det særlig grunn til å trekke fram:

- I noen prostier er det store avstander og små menigheter. Å rekruttere medarbeidere med relevant kompetanse og som blir stående i stilling over tid er utfordrende.
- Å rekruttere frivillige er krevende og fordrer kontinuerlig oppmerksomhet. Dette er understreket blant annet i forbindelse med godkjenning av planene.
- Å finne en balanse mellom målet om 315 timer og hva som er realistisk i forhold til de samlede ressursene i hver menighet
- I varierende grad ber fellestrådene om at administrative kostnader skal dekkes av trosopplæringsmidlene – det er en avveining hva som her kan aksepteres
- Rapporteringsverktøyet gjennom «storstavalet» er forbedret og gjort enklere. Her er det behov for fortsatt oppmerksomhet på brukervennligheten

Erfaringene i 2011 tilsier to grep:

- Noen menigheter har behov for en tettere oppfølging for å gi hjelp til å sikre bredde, kontinuitet og framgang i trosopplæringstilbudet. Dette vil bli viet større og målrettet oppmerksomhet fra bispedømmets side i 2012.
- Aldersgruppen 15 – 18 år trenger særlig oppmerksomhet, både fordi den er vanskeligst å nå med breddetiltak og fordi den er en aldersgruppe som står foran valget om utdanning – hvor kirkelig utdanning er en mulighet. Noen menigheter har høstet gode erfaringer i arbeidet for denne gruppen. Bispedømmet ønsker å følge opp dette - formidle erfaringer, initiere samarbeid og vurdere om bispedømmet i større grad kan samspille med menighetene.

Gjennom 2011 har bispedømmet arbeidet systematisk for å tilrettelegge for at trosopplæringsreformen blir innarbeidet i menighetene. De seks prostiene som har fått midler er på vei mot å realisere målet om et systematisk og sammenhengende tilbud om trosopplæring for alle døpte fram til fylte 18 år. På denne måten vil menighetene i disse prostiene i løpet av noen år ha innhentet det kirka har tapt ved bortfallet av dåpsopplæringen i skolene.

Resultatmål 1.3: Lokalt FoU-arbeid: «Kirkerådet og bispedømmerådene skal stimulere til økt organisatorisk samarbeid på tvers av menighets- og kommunegrenser.»

Resultatindikatorer	
Antall fellestråd som deltar i forsøk eller har etablert samarbeidsordninger på tvers av sokne-/kommunegrenser	7
Antall menigheter som deltar i forsøk med sammenslåtte menighetsråd	9

Forsøkene i Sør-Innherad prostistyre (3 fellestråd) og i Midtre Namdal kirkelige fellestråd (4 fellestråd) er videreført. Det er de samme positive tilbakemeldingen om disse forsøkene som tidligere. I tillegg til disse forsøkene er det knyttet til trosopplæringsreformen flere steder etablert vertskapsforpliktelser

som arbeidsgiver for ansatte. Sammenslåtte menighetsråd finner vi fortsatt for soknene i følgende kommuner: Grong, Verran, Åfjord og Bjugn.

Bispedømmerådet har ikke hatt noen aktiv rolle i å initiere ytterligere forsøksvirksomhet. Vi observerer fortsatt at det er en avventende holdning i lys av det arbeidet som pågår omkring spørsmål knyttet til fremtidig organisering, oppgavefordeling og ledelse i kirken.

Andre resultatområder i forlengelsen av hovedmålet:

Kirkelig kulturvirksomhet hvor Kirkerådet har gitt disse målformuleringene: *Kunst- og kultursatsingen skal sørge for at menighetenes kulturkompetanse og kirkens koordinerende rolle styrkes, og spisskompetanse utvikles i bispedømmene. Målet er bred og økt kulturvirksomhet i menighetene.*

Knyttet til styringsparameterne og indikatorene har vi følgende tilbakemelding:

Styringsparameter	Indikator	Resultat
Øke og fremme bred kirkelig kulturvirksomhet	Antall sendte søknader, søkt sum, innvilget sum til menighetene	Innvilget sum: 3.113.000 som fordeler seg på 19 tiltak

Vi opplever indikatorene på dette feltet som svært krevende. Det etterspørres dels materiale som ikke er tilgjengelig gjennom ordinær statistikk.

De 19 tiltakene som er nevnt foran gjelder de tiltakene som bispedømmerådet har vært involvert i på en eller annen måte. Hvor mange tiltak menighetene har søkt om utenom dette har vi ikke oversikt over.

Når det gjelder å utvikle kirkelig kulturkompetanse er det gjennomført 6 kompetansehevende tiltak særskilt rettet mot dette området, med om lag 100 deltagere. På disse seminarer har vi hatt fokus på søkerprosedyre, «Hvor kan vi søke midler til kirkelig kulturell virksomhet?», «Hvordan skriver vi en god søknad?» samt «Hvordan avvikler vi et vellykket arrangement»? I tillegg er det på 4 tiltak som favner også andre kirkelige arbeidsfelt gitt kompetanseheving inne kulturfeltet.

Når det gjelder spisskompetanse er denne i Nidaros knyttet til kirkemusikk og festivaler. Denne kompetansen er utviklet og utnyttet gjennom bistand ved en lang rekke søknader om økonomisk bistand til kulturtiltak og rådgivning om gjennomføring. Også i gruppen av kulturrådgivere er formidlet noe av denne kompetansen.

Når det gjelder å initiere samarbeid mellom kirken og kulturlivet for øvrig har man hatt fokus på samarbeid med NTNU/musikk, Trøndelag teater og kommunale kulturskoler. Dette gjelder blant annet i større grad å nyttiggjøre seg kulturelle innslag i gudstjenester. Også ved bibellanseringen 2011 bidro kulturelle krefter.

De to store samarbeidsprosjektene mellom kirka i Nidaros og kulturlivet er fortsatt Stiklestad og Olavsfestdagene. Samarbeidet med Olavsfestdagene er betydelig. Med sitt mangfold av gudstjenester, kultur- og konsertvirksomheten i kirkehus og byrom og andre konsertarenaer ble det også i 2011 skapt viktige møteplasser for folk under Olavsfestdagene. Et folkemøte er blitt en årviss foreteelse i Olavsfestdagens program, og er en del av vår aktuelle verdidebatt. Folkemøtet utvikles i samarbeid mellom Nidaros Bispedømmeråd, NRK, Adresseavisen og Stiklestad nasjonale kultursenter. I 2011 var tema: «Våre barns oppvekstvilkår». I 2012 vil temaet være: «Rettferdighet».

Mangfoldet i kulturarbeidet kommer til uttrykk gjennom den aktivitet som skjer i menighetene i gjennom hele året. For 2009 og 2010 tar vi med følgende fra den kirkelige statistikken for hele bispedømmet:

	Antall	Deltagere	Antall	Deltagere
	2009	2009	2010	2010
Konserter i regi av menigheten	419	63844	533	86429
Konserter i regi av andre	446	63828	287	49211
Andre kulturtilbud i regi av menigheten	153	10165	272	19437
Andre kulturtilbud i regi av andre enn menigheten	131	11601	43	4916
Korgrupper – antall og medlemmer	77	1633	131	3071

Vi ser at antallet konserter og andre tilbud i regi av menighetene har økt betydelig. Det samme gjelder antallet deltagere. Oppmerksomheten omkring «Kirke og kultur» både generelt i samfunnet og på de tiltak som er gjennomført fra bispedømmets side har medvirket til dette. Men vi leser også at det er en stor nedgang i konserter og kulturtilbud i regi av andre. Det er for tidlig å trekke noen entydig konklusjon om årsakene til denne nedgangen.

Den kirkelige kulturvirksomheten strekker seg også utover landets grenser. I nært samarbeid mellom bispedømmerådet og Steinkjer gospelkor besøkte koret i 2011 Tanzania for å møte et tilsvarende kor knyttet til Azania Front Cathedral i Dar es Salaam. Korene bodde sammen i en uke, hadde konserter og deltok på gudstjeneste. Besøket kunne realiseres takket være en betydelig støtte fra Den norske ambassaden i Dar es Salaam. Tiltaket må sees på som en økumenisk kulturvirksomhet som ble verdifull for alle involverte. Det arbeides nå med sikte på en gjensitt i 2013 knyttet til blant annet opptreden på Olavsfestdagene.

Gudstjenestereformen har vært et av Kirkemøtets store satsingsområder de siste årene. Nå skal reformen settes ut i livet i menighetene. Dette har så vel biskopene som bispedømmerådet lagt til rette for. Særlig blant prester og kirkemusikere er det høy bevissthet om de muligheter reformen gir. Prestene har forberedt reformen i faglige/kollegiale samlinger på prostiplan.

Etterutdanningskurset 2011 hadde gudstjenestereformen som tema. Her deltok både prester og kantorer. 4 prester i menighetsprestetjeneste, 3 kantorer og en i bispedømmerådets stab har deltatt på et nasjonalt kompetansegivende og praksisnært kurslederkurs. Disse holder prostivise kurs hovedsakelig for ansatte. Gjennom dette bygges viktig kompetanse hos sentrale medarbeidere i menighetene.

Neste steg blir å utvikle hovedideene om fleksibilitet, stedegengjøring og involvering på kurs for menighetsrådene, slik at disse blir inspirert til og får kompetanse til å arbeide videre med reformen, herunder å lage lokal grunnordning. Den store utfordringen er å utnytte potensialet i reformen på en måte som gjør at flere kommer til gudstjeneste, at de som kommer kjenner seg inkludert og kommer igjen – med det mål at flere møter Guds ord og kjærlighet, og at gudstjenesteoppslutningen øker. En utfordring for kirkelig tilsatte og vikarer som gjør tjeneste i flere sokn kan komme dersom de lokale grunnordningene blir for ulike.

Diakonale perspektiver

Det diakonale arbeidet spenner over et vidt felt. I 2010 var det 73 menigheter som hadde eldretreff og i 41 menigheter var det sorggrupper. Det diakonale arbeidet følger fortsatt det tradisjonelle mønstret med mest arbeid mot de eldre og voksne i menighetene. Bispedømmerådet yter tilskudd til 13 diakonstillinger og har i tillegg en diakoniarbeider i sørsamisk sammenheng. Det er fortsatt diakonstilling i bare 24 av bispedømmets 136 menigheter, hvorav noen deltidsstillinger og noen som har vært ubesatt i 2011 som følge av budsjettsituasjonen i felle råd.

Årets diakonikonferanse, DIAKONIDAROS, hadde Vandringens ettertanke som overskrift. Et mål for konferansen var å arbeide med pilegrimsvandringen som motiv for diakonalt arbeid. «Hvem og hvordan er dagens vandrere, og kan medvandring være ett av kirkens bidrag til helse- og omsorgssamfunnet?» var tittelen på et av foredragene. Gjennom denne konferansen fikk vi bekreftet at lokalmenighetene langs ledene ikke lenger bare oppfatter seg selv som vertskap for vandrende pilegrimer, men også er i ferd med å utvikle en tydeligere bevissthet på at vi alle er på vandring og at en bredere tilnærming til pilegrimstematikken er i ferd med å utvikle seg i lokalmenighetene.

Noen av menighetene er «grønne menigheter», men her er det fortsatt et stort potensiale. Gjennom en ressursgruppe er vi nå i ferd med å utforme en strategi for hvordan man skal få flere av bispedømmets menigheter til å bli såkalte «grønne menigheter.». Trondheim by ønsker å stå fram som Grønn pilegrimsby og er i den forbindelse med i et internasjonalt nettverk. En konferanse i Assisi i 2011, hvor blant annet byens ordfører og Nidaros biskop deltok, følges nå opp i en arbeidsgruppe med tanke på en oppfølgingskonferanse i Trondheim i 2013.

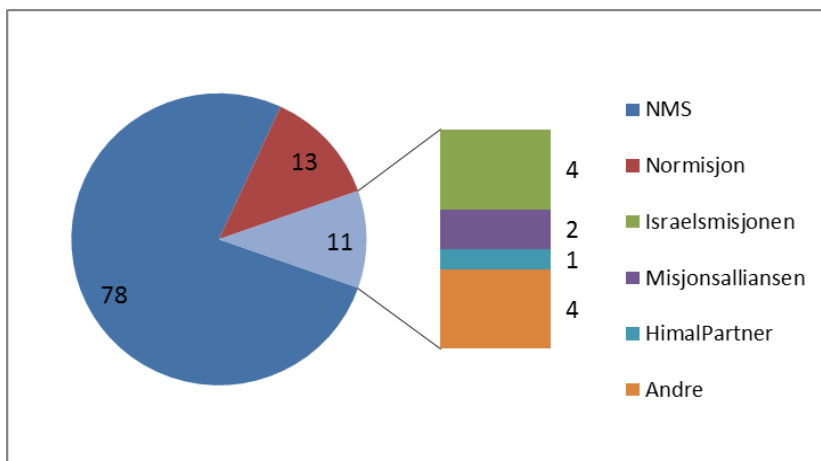
En ny henvendelse til menighetene i 2011 med sikte på å kartlegge det diakonale arbeidet ga ikke den ønskede responsen. Vi kan derfor ikke rapportere om flere menigheter som har utarbeidet plan for diakoni – det er fortsatt bare 60 av menighetene som har slik plan. Når det ikke har vært større aktivitet på dette feltet må det sees i sammenheng med at også menighetene må prioritere sine arbeidsfelt, og vi erfarer at reformene innen demokrati, trosopplæring og gudstjenesteliv gjør at diakonifeltet får mindre oppmerksomhet.

Misjonsperspektivet inngår som en tydelig del av hovedmålet.

Det finnes fortsatt livskraftige misjonsforeninger i menigheter i bispedømmet, men rekrutteringen av nye medlemmer er vanskelig og foreninger legges ned. Desto viktigere blir det at menighetenes misjonsengasjement utvikles. Samarbeidet mellom misjonsorganisasjonene og bispedømmerådet er ført videre ved stillingen som rådgiver innen misjon. Antallet menigheter med misjonsavtaler har utviklet seg slik:

	2010	2011
Menigheter	94	98
Avtaler	99	102

Det er liten bevegelse og stor stabilitet i misjonsavtalene. Fordelingen av avtalene mellom misjonsorganisasjonene er slik:

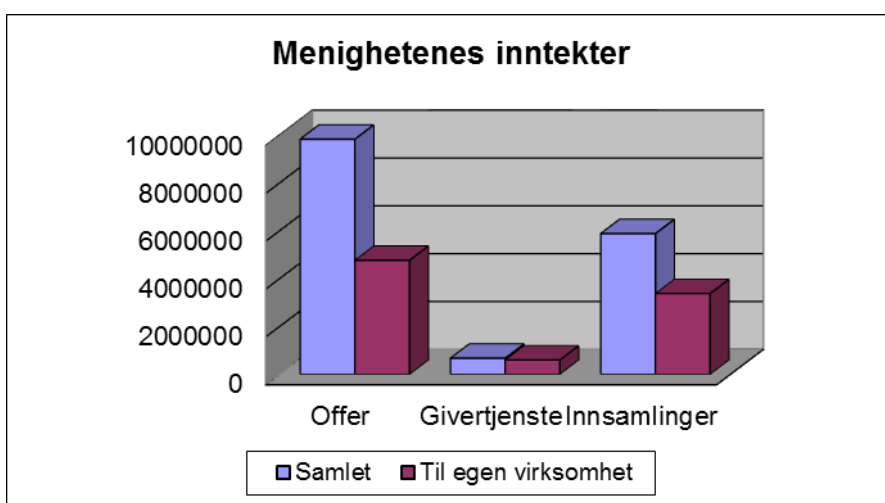

Den årlige Lys til verden-aksjonen har nå pågått i 25 år. Om lag 45 menigheter deltok i 2010/11, innsamlet beløp ble om lag kr 100.00 som er en økning på 5 %.

Biskopens visitaser er et sentralt element i biskopens tilsynsoppgaver. I 2011 er gjennomført 5 visitaser til følgende sokn: Agdenes, Byneset og Leinstrand, Frosta og Åsen, Snåsa samt Hegra, Lånke og Meråker. Vi har tidligere rapportert om varierende kvalitet i visitasberetningene fra menighetene i forkant av visitasene. Dette har hatt søkelys i risikovurderingene og det vært arbeidet systematisk med denne rapporteringen. Biskopen mottar nå beretninger av god kvalitet. Det gir grunnlag for meningsfulle samtaler om mål og strategier for menighetenes virksomhet.

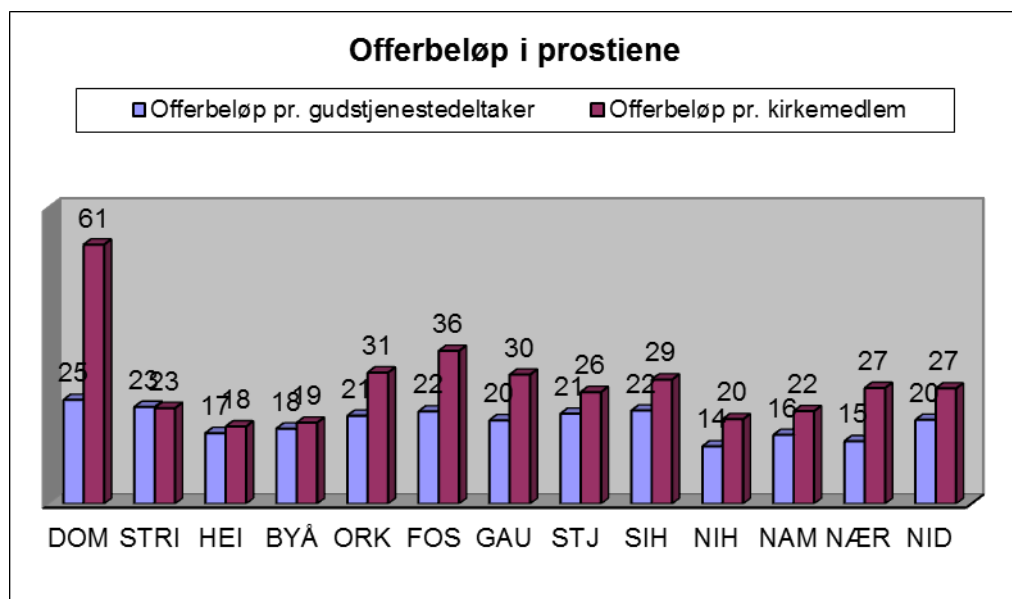
Erfaringene tilsier at for å oppnå tilstrekkelig kvalitet og synliggjøre kirkens rolle i lokalsamfunnet, bør visitasområdet ikke bestå av for mange sokn og for mange fellesrådsområder. Selve visitasdagene har høy kvalitet i formidling og organisering. Lokalsamfunn og medarbeidere er blitt møtt med troverdighet. Visitasene har gitt gjensidig inspirasjon til fortsatt å virkeliggjøre at Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap.

Offer og gaver er en viktig del av menighetenes inntekter og utgjør slik sett et betydelig grunnlag for at menighetene kan realisere hovedmålet. I all hovedsak skjer offer og gaveinntekter etter tradisjonelle mønstre. Omfanget av dette i bispedømmets menigheter kan illustreres slik:

Hovedparten av inntektene er altså offer. Det bare i tre prostier (3 Trondheimprostier) at innsamlinger til egen virksomhet er på et nivå som har stor betydning, og givertjeneste er nesten fraværende.

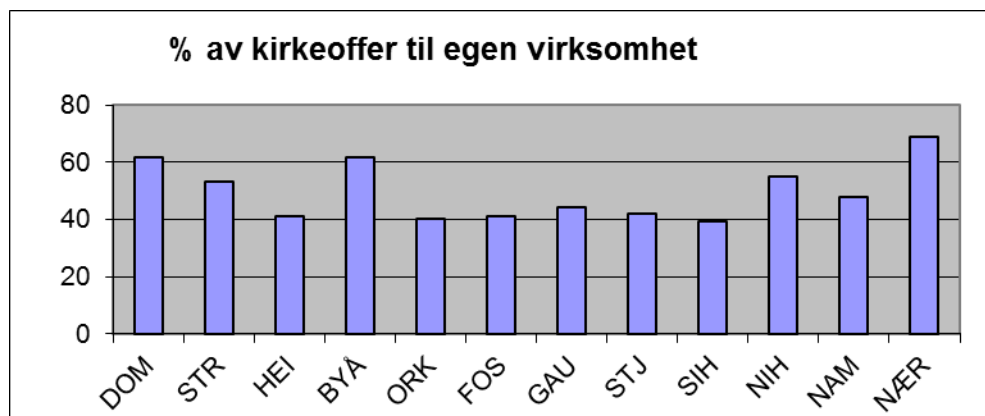
Omfanget av offer varierer mye. Følgende graf sier noe om offerbeløp pr gudstjenestedeltager og pr. kirkemedlem prostivis:

Domprostiet står

i en særstilling, noe som må sees i sammenheng med at mange av de som går til gudstjeneste i Nidaros domkirke ikke bor i soknet. Ellers varierer offerbeløp pr. gudstjenestedeltager fra kr. 14 i Nord-Innherad til kr. 23 i Strinda prosti.

Offerformålene i soknene er også forskjellig. Vi har over år merket en tendens til at flere offer går til egen virksomhet, og dette fordeler seg nå slik i prostiene:

Når vi dette året har funnet det riktig å belyse offer og andre inntekter så vidt bredt skyldes det at vi tror at slike inntekter vil få økt betydning for menighetenes virksomhet i årene som ligger foran. Bispedømmerådet ser det som nyttig om menighetsrådene bruker tid på å drøfte hvordan offer/gaver skal inngå som en mer naturlig del av menighetslivet. Vi erfarer at bare enkeltstående menigheter har tatt i bruk mer moderne hjelpemidler i sammenhengen, så som betalingsterminaler, givertjeneste via SMS og givertjeneste via automatisk trekk via bankkonto. Her er det et stort uutnyttet potensial, også når det gjelder mulighetene for skaffefritak for gaver til menighetens arbeid. Å ta fatt i dette kan være en utfordrende oppgave og et krevende arbeid. Men på sikt kan økte inntekter være et godt bidrag til å nå målet for menighetens arbeid.

Disse glimtene fra andre deler av bispedømmerådets og biskopenes virksomhet gir et bilde av et bredt og systematisk arbeid for å nå hovedmålet.

Prestetjenesten

Hovedmålet for prestatjenesten er gitt under bevilgningen under kap. 1591: «*Bevilgningene til prestatjenesten har som mål at alle menigheter i Den norske kirke skal ha fast geistlig betjening, slik at tjenesten er nærværende i alle lokalsamfunn. Alle sokn skal være betjent av en eller flere prester.*»

Styringsparameter	Resultatindikatorer	Nidaros	Alle BD
Prestedekning	Gjennomsnittlig antall kirkemedlemmer pr. prestestilling - herav i trondheimsprostiene	2.961 3.700	2.915
Rekruttering	Antall ledige prestestillinger	5	31
	Antall nytilsatte prester, eksklusive overgang fra annen prestestilling	6	51
	Antall prester som har fratrudd stilling før fylte 67 år, eksklusive overgang til annen prestestilling	4	38

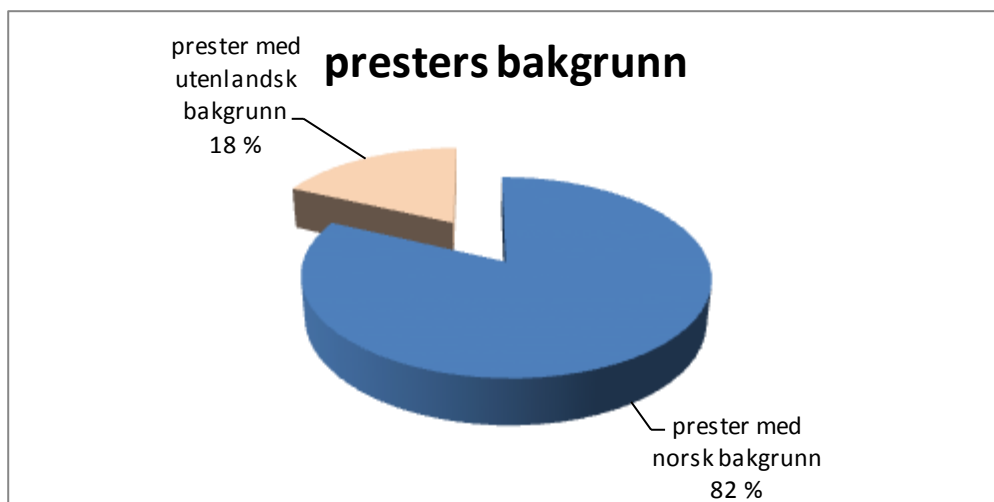
Gjennomsnittstallet for antallet prestestillinger pr. kirkemedlem baserer seg på fast tilsatte prester pr. 30.11. Sammen med vikarer har bemanningen vært slik at prestatjenesten har vært nærværende i alle lokalsamfunn og alle sokn er betjent i rimelig grad. Det rapporteres dog at primærønsker med hensyn til tidspunkt for vigsel og begravelse ikke alltid kan imøtekommes.

Antall ledige stillinger er stillinger som er utlyst og hvor tilsettingsprosessen er slutført uten at tilsetting har skjedd. Tallet er dermed et uttrykk for rekrutteringsutfordringene. I tillegg kommer stillinger som er ledig av andre grunner, som for eksempel forlenget vakanse for å holde budsjettet. 4 av stillingene (25 %) er utlyst mer enn en gang.

I store deler av 2011 har flere sokn vært uten fast geistlig betjening (Osen, Roan, Beitstad, Lierne, Høylandet og Klinga). Av etatsstatistikken ser vi at Nidaros ligger lavest blant bispedømmene med 1,8 søkere pr. utlysning. Utlysning av stillinger i distriktene og hvor det ikke har vært søkere, drar gjennomsnittstallet for søkere pr. utlysning ned. Søkertilgangen har bedret seg noe i 2. halvår og vi har hatt flere tiltredelser dette halvåret. Dette har bidratt positivt til at antallet fast ansatte er 117 pr. 30.11.2011. For å avhjelpe situasjonen er likevel engasjert ikke-ordinerte vikarer 3 ulike steder for å gjøre tjeneste som prestevikarer i 6-24 mndr.

Presteforeningen har gjennomført en undersøkelse blant yngre prester. Denne gir flere interessante tilbakemeldinger. I rekrutteringssammenheng svarer 9 av 17 prester at en viktig årsak til at de søkte seg til Nidaros, var at de hadde hatt vikartjeneste i bispedømmet. Dette må tas som et uttrykk for at de opplevde å bli tatt godt imot og gitt gode rammebetingelser. Vikarenes erfaring tilsa at det var gode grunner til å søke seg fast stilling i Nidaros. Dette registrerer vi med tilfredshet. Kanskje er å bruke rekrutteringsmidler til sommervikartjeneste for studenter det mest virkningsfulle. I et mer langsiktig rekrutteringsperspektiv vil vi forsterke oppmerksomheten mot elever ved kristne folkehøgskoler som står foran å skulle velge yrkesutdanning.

Gjennom hele 2011 har vi hatt en stor andel utenlandske søkere, særlig fra Island og Danmark. Av 30 søkere var 12 fra utlandet. Utenlandske prester gir noen særlige utfordringer, både når det gjelder språk og kirke-/kulturforståelse. Det er derfor en balanse hvor stor andel av prestene som bør ha annen språk- og kulturbakgrunn i samme prosti. For å samtale om blant annet dette tilrettela biskopen i 2011 en egen samling for disse prestene. Illustrasjonen nedenfor viser andelen fast tilsatte prester med henholdsvis norsk og utenlandsk bakgrunn.

Resultatmål 2.1: *Prestetjenesten skal være tilpasset lokale forhold og utfordringer.*

Resultatindikator	Nidaros	Alle bispedømmer
Andel menighetsprester som er gitt et spesialisert ansvarsområde innen prostiet	11 % (13 prester)	6 % (77 prester)

Slik vi nå forstår denne indikatoren tilsier tilbakemeldingene fra prostene at det er 13 prester som har et eller annet spesialisert ansvarsområde. Tallet er derfor korrigert i forhold til utkastet til etatsstatistikken for 2011.

Som et ledd i å tilpasse prestetjenesten til lokale forhold har biskopene i 2011 gjennomgått og endret forordningen av gudstjenester. Dette har skjedd etter forslag fra prostene i samarbeid med menighetsrådene. Følgende oversikt illustrerer hvordan forordningene fordeler seg prostivis.

	Forordnede gudstjenester	Gudstjenester pr presteårsverk
Domprostiet	543	84
Strinda	546	40
Heimdal	458	48
Byåsen	311	41
Fosen	377	40
Orkdal	583	47
Gauldal	624	54
Stjørdal	480	46
Sør-Innherad	422	50
Nord-Innherad	481	42
Namdal	539	51
Nærøy	200	57
Totalt	5564	48

Gudstjenester pr. presteårsverk baserer seg på antallet fast opprettede stillinger – uavhengig av vakanser eller fravær. Prosteembetet er i denne sammenheng regnet som 0,5 årsverk.

Antallet forordnede gudstjenester er litt høyere enn gjennomførte gudstjenester i 2011. Oversikten viser at arbeidsomfanget med gudstjenester varierer betydelig for prestene fra prosti til prosti. Dette avspeiler blant annet lokale forhold som menighetsstrukturene og befolkning. Domprostiets særstilling kommer særlig som følge av at det er forordnet 2 gudstjenester i Nidaros domkirke hver søndag.

Det er i 2011 ikke foretatt endringer i lokaliseringen av de prestestillingene bispedømmerådet har opprettet. I 2012 planlegges en ny ressursgjennomgang for blant annet å vurdere om omplassering av stillinger er nødvendig.

Med det som er nevnt foran har bispedømmet i 2011 tatt noen nye steg med hensyn til å tilpasse prestatetjenesten til lokale forhold og utfordringer.

Prestetjenestens evne til å tilpasse seg skiftende utfordringer kom ellers til syne i etterkant av 22. juli. Det var i utgangspunktet lav bemanning, noe som gjorde at prester utsatte ferien og noen prester ble hjemkalt fra ferie. Alt skjedde raskt og ingen var forberedt, og vi har klare tilbakemeldinger på at proster tok et tydelig lederansvar. Presters erfaringer med og kirkens rutiner/planer for krisesituasjoner (som dog er tenkt for mindre hendelser enn dette) var til god hjelp.

Påkjenningen for de som stor nærmest som hjelpere var betydelig. Noe bearbeiding skjedde i lokale sammenhenger, og biskopen innkalte de som var mest berørt til 2 samlinger som ble ledet av eksterne veiledere. Det har også vært gitt vært individuell oppfølging. I november ble gjennomført en temadag som var åpen for alle ansatte, med refleksjoner om hvordan vi tenker og svarer i møte med ondskap, om sjelesørgeriske utfordringer og de personlige belastningene for hjelperen.

I ettertid er en egen gruppe nedsatt for å evaluere kirkens håndtering. Dette gjelder både håndteringen på bispedømmenivå og i prostiene. Evalueringen er ikke sluttført.

Resultatmål 2.2: *Prestene skal stimuleres til å utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten.*

Etatsstatistikken viser følgende:

Resultatindikator	Nidaros	Alle bispedømmer
Gjennomsnittlig antall studiedager pr. prest	2,6	6,4
- For kvinner	2,1	6,0

Nidaros ligger lavest blant bispedømmene når det gjelder studiepermisjonsdager pr. prest. Det må imidlertid erkjennes at rapporteringen på dette punktet er mangelfull. Det vi har gjort for å forbedre rapporteringen på dette punktet har ikke vært tilstrekkelig, og vi skjerper og utvikler dette nå ytterligere.

Dersom vi slår sammen tallene for deltagelse på etterutdanning i regi av kompetanserådet, på det årlige etterutdanningskurset for alle prester og på stiftsdagene nærmer vi oss 1000 studiedager. I tillegg kommer andre studiedager/kursdeltagelse av kortere varighet innvilget av prostene. Dette viser at realiteten er annerledes enn hva indikatoren viser, egentlig omkring 10 studiedager pr. prest. I bispedømmet har 67 % av prestene hatt studiepermisjon, noe som er i overkant av gjennomsnittet.

Nidaros hadde i 2011 15 deltagere på opplegg i regi av Kompetanserådet og det er innvilget 12 søknader i kalenderåret. Begge tall er i overkant sammenlignet med tallene for andre bispedømmer, i forhold til hvor mange prester Nidaros har sammenholdt med antallet i hele

landet. I et kjønnsperspektiv er 75 % av alle søknader innvilget, mens 89 % av søknadene fra kvinner er innvilget.

Bispedømmet brukt om lag kr 900.000 direkte til videreutdanning. Dette fordeler seg slik:

REU (Kompetanserådets sentrale tiltak)	250.000
Kompetansemidler til prostiene	200.000
Etterutdanningskurs for alle prester i BD	300.000
Prestenes andel av stiftsdagene	60.000
Kortkurs og retreat	80.000

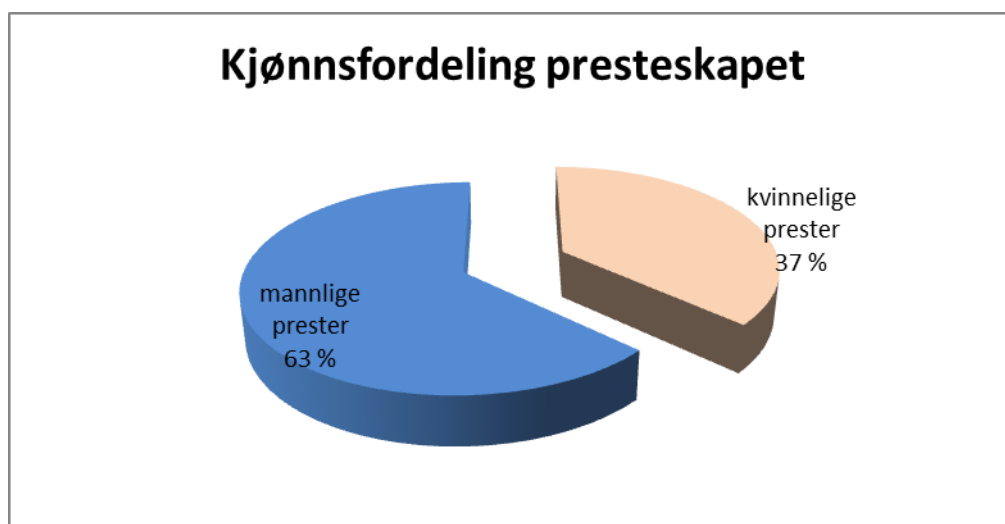
Utgifter til vikarer er ikke medregnet.

Gjennom dette har prestene fått betydelig stimulans til å utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten, slik resultatmålet forutsetter.

Sokneprestkurs er etterlyst, både fra proster og fra nytilsatte sokneprester. Det tas derfor sikte på å gjennomføre kurs for nytilsatte sokneprester i 2012. Dette som et supplement til det introduksjonsprogrammet som ellers nyttes for alle nytilsatte i bispedømmet.

Resultatmål 2.3: *Det skal motiveres og legges til rette for at flere kvinner søker tjeneste som menighetsprester og innehar lederstillinger i kirken.*

Resultatindikator: Andel kvinner i faste prestestillinger som illustreres slik:

Nidaros har i mange år ligget høyt i andelen kvinnelige prester. Dette står ved lag. Gjennomsnittet for alle bispedømmer er 26,5 %. Bare i Oslo er kvinneandelen høyere.

Også når det gjelder lederstillinger har Nidaros en høy andel kvinner:

Resultatindikator II	Nidaros	Alle bispedømmer
Andel kvinner i stillinger som biskop og prost	35,7	24,3

Bare Tunsberg har en noe høyere kvinneandel som ledere.

Etatsstatistikken for 2011 viser følgende tall for søknader og tilsetninger av kvinner:

	Søknader			Tilsetninger		
	Antall	Fra kvinner	Kvinneandel	Antall	Fra kvinner	Kvinneandel
Nidaros	30	12	40 %	13	5	38 %
Alle BD	688	231	34 %	112	41	37 %

Nidaros har god tilgang på kvinnelige søkere. Andelen som er tilsatt er omtrent som i presteskapet som helhet.

Følgende tabeller fra Etatsstatistikken er en del av likestillingsrapporteringen og tas med her:

<i>Nidaros</i>		Kjønnsbalanse			Lønn K / M %
		M %	K %	Totalt (N)	
Totalt	2011	63 %	37 %	117	97,5 %
	2010	64 %	36 %	116	97,0 %
Prost	2011	67 %	33 %	12	100,6 %
	2010	73 %	27 %	11	97,7 %
Sokneprest	2011	65 %	35 %	83	97,8 %
	2010	64 %	36 %	84	98,6 %
Kapellan	2011	63 %	38 %	8	97,6 %
	2010	67 %	33 %	6	97,8 %
Prostiprest	2011	63 %	38 %	8	99,2 %
	2010	67 %	33 %	9	98,5 %
Seniorprest	2011	100 %	0 %	1	
	2010	100 %		1	
Spesialprest	2011	20 %	80 %	5	99,3 %
	2010	20 %	80 %	5	96,3 %

Vi registrerer med tilfredshet at andelen kvinner i prostestillingene har steget og utgjør 1/3. Kvinneandelen er ellers litt lavere i sokneprestegruppen enn blant kapellaner og prostiprester. Utviklingen i 2011 har snudd dette i forhold til 2010. Utslagene er imidlertid små og må sees i sammenheng med vakanser/søkergrunnlaget ved utlysning.

Når det gjelder lønn ser vi at kvinners lønn totalt utgjør 97,5 % av menns lønnsnivå. Årsaken til dette er at menn gjennomgående har lengre erfaringskompetanse enn kvinner. Forskjellen har imidlertid blitt 0,5 % mindre fra 2010 til 2011, noe som dels kommer som følge av prioriteringer i de lokale lønnsforhandlingene.

Også følgende tabell fra etatsstatistikken gir bidrag til likestillingsrapporteringen:

Nidaros bispedømme - totaltall:

Deltid		Midlertidig ansettelse		Foreldre-permisjon		Legemeldt fravær	
M %	K %	M %	K %	M %	K %	M %	K %
0 %	11 %	15 %	16 %			3,0 %	6,1 %
0 %	5 %	12 %	7 %			4,3 %	6,3 %

Kvinner som er i deltidsstillinger er det etter søknad, på bakgrunn av personlige forhold/ omsorgssituasjoner. Biskopen har vært imøtekommende til delvis permisjon når slike ønsker er meldt.

Et høyt antall kvinner tilsatt i midlertidige stillinger har sammenheng med vikariater knyttet til konfirmandundervisning der det er ledighet i prestestilling. Det er større tilgang på kvinner til denne typen vikaroppdrag.

Når det gjelder sykefravær kommenteres dette under resultatmål 2.4.

Etter denne gjennomgangen mener vi at Nidaros på tilfredsstillende måte bidrar til at kvinner er i og søker tjeneste som menighetsprester og innehar lederstillinger i kirken. Også likestillingsaspektene ellers er godt ivarettatt.

Resultatmål 2.4: *Prestene skal sikres gode arbeidsvilkår.*

Resultatindikator	Nidaros		Alle bispedømmer	
	2010	2011	2010	2011
Gjennomsnittlig antall fridager pr. prest som ikke er tatt ut	1,7	1,3	2,7	3,0
Gjennomsnittlig antall ikke uttatte feriedager	3,7	3,4	3,2	3,4

Det er en positiv nedgang i antallet fridager som ikke er tatt ut. Vi registrerer at Nidaros ligger vesentlig under tallene for alle bispedømmer. Også antall ikke uttatte feriedager er redusert i Nidaros.

Denne utviklingen er tegn på god og tydelig ledelse fra prostenes side. Dette handler blant annet om å gi hjelp til prestene til å prioritere oppgaver samt gode arbeidsplaner. Mange steder er det halvårslige arbeidsplaner, dels med særskilt plan for høytidene og sommeren.

Utviklingen i sykefraværet kan illustreres i disse to tabellene:

Samlet sykefravær	Nidaros	Alle bispedømmer
2010	5,4 %	4,4 %
2011	4,4 %	4,4 %

Vi har gjennom året registret en nedgang i sykefraværet og dette vises nå i statistikken, til tross for at sykefraværet i 4. kvartal var stigende. Det er gledelig at færre prester er syke. Med 4,4 % sykefravær er i Nidaros nede på samme nivå som fraværet i bispedømmene samlet sett og vi ligger under fraværet i statlig sektor.

Det aller meste av sykefraværet er legemeldt. Det samlede legemeldte sykefraværet er over noen år redusert slik i Nidaros:

2009	6,8 %
2010	5,0 %
2011	4,1 %

Fordelt på kvinner og menn er det legemeldte fraværet:

Legemeldt fravær 2011	Nidaros	Alle bispedømmer	Statlig sektor 3. kvartal
- Kvinner	6,1 %	6,2 %	6,8 %
- Menn	3,0 %	3,5 %	3,3 %

Sykefraværet blant kvinner er fortsatt høyere enn blant menn. Dette bekymrer og gir grunn til å ha fokus på både oppfølging og tilrettelegging av tjenesten for kvinnelige prester.

Bispedømmet er IA-bedrift og følger systemene for dette. Dette har jevnlig oppmerksomhet i møter med prostene som håndterer dette til daglig. Selv om sykefravær mange ganger har årsaker som arbeidsgiver ikke kan påvirke, mener vi det langsiktige IA-arbeidet som Nidaros har stått for har hatt betydning for at fraværet har kommet ned på et akseptabelt nivå.

Når det gjelder årsaker til sykefravær er det grunn til å analysere med nennsomhet. Blant kvinner er sykemelding i forkant av nedkomst ikke uvanlig, men lengden varierer. Noen sykemeldinger er arbeidsrelatert. Når det gjelder arbeidsrelatert sykefravær over 14 dager gjelder det en prest. Gjennom HMS-rapporten har 20 prester meldt at de har hatt arbeidsrelaterte helseplager. Dette gjelder særlig enkelte prostier og følges opp både av prostene og i ledelsesdialogene.

Gjennom den årlige HMS-undersøkelsen kommer det ellers fram gjennomgående gode tilbakemeldinger om arbeidsmiljø og arbeidsforhold. Der det meldes om utilfredsstillende forhold følges dette opp.

Etter vår vurdering er prestene i Nidaros sikret gode arbeidsvilkår.

Resultatmål 2.5: *Bispedømmerådet, biskopen og prostene skal sørge for god ledelse av prestedtjenesten og tilrettelegge for et positivt samvirke mellom prestene, kirkens valgte organer og andre kirkelig tilsatte.*

Resultatindikator	Nidaros	Alle bispedømmer
Andel av prestene som har hatt medarbeidersamtale	99 %	88 %

Andelen prester som har hatt medarbeidersamtale har steget gjennom flere år, noe som skyldes oppmerksomhet på betydningen av samtaler og en systematisk oppfølging fra så vel biskopen som prostene. Samtalene er verdifulle som ledd i ledelsen av prostene og prestene. Med bruk av samme opplegg for medarbeidersamtaler i mange år, kan det skapes behov for fornyelse. Vi tar sikte på et arbeid om dette i 2012. Vi har også merket oss at Sentralt arbeidsmiljøutvalg ønsker å sette fokus på innholdet i medarbeidersamtalene.

Biskopens ledelse av prostene er ellers systematisert ved årlige ledelsesdialoger hvor prostenes årsmeldinger er en sentral del. Prostene utfordres til å nyttiggjøre seg statistisk materiale, analysere utviklingen og reflektere over mulige grep med sikte på en positiv utvikling i eget prosti. Gjennom dette utøves godt lederskap.

Som et ledd i ledelsen av presteskaper er ordningen med arbeidsveiledning er viktig grep. Følgende tabell illustrerer situasjonen:

Arbeidsveilederkompetanse	Nidaros	Alle bispedømmer
- Andelen prester	11 %	8 %
- Blant kvinner	9 %	6 %
Deltagelse i arbeidsveiledning	10 %	25 %

Nidaros har 13 godkjente arbeidsveiledere og 2 er under utdanning. Vi kan konstatere at Nidaros står godt rustet når det gjelder personer med veilederkompetanse. Også blant kvinner er det mange med slik kompetanse.

Presters deltagelse i arbeidsveiledning er imidlertid på et lavmål i Nidaros. Her er ett bispedømme helt oppe i 70 % deltagelse.

2011 har vært et hvileår med avslutning av noen grupper. Biskopen har brukt året til å reorganisere arbeidsveiledningen og nye grupper igangsettes tidlig i 2012. Veiledningen er nå organisert som kontinuerlige grupper med forpliktelse for deltagerne til noen færre timer/samlinger enn tidligere.

Vi er i en periode hvor det ikke er mulig å sette inn vikar i tilstrekkelig grad ved ferie, vakanser, sykdom og studiepermisjoner. Da er det en stor ledelsesutfordring å gi ansatte den rettmessige ferie, fritid og permisjonsdager som de har krav på, og samtidig holde aktiviteten på et nivå som gjør at det blir forsvarlige arbeidsvilkår for de som er i tjeneste uten at det går ut over betjeningen av menighetene. Prostene står godt i dette lederskapet og utviser solidaritet med de overordnede føringene som legges fra bispedømmerådet. At prostene takler dette på en tilfredsstillende måte bekreftes også i HMS-rapporteringen hvor tilbakemeldingene om prostens ledelse er gjennomgående positiv.

Ledelse utøves også i et samarbeid med tillitsvalgte. Dette skjer på bispedømmeplan i regelmessige kontaktmøter, i RAMU og REU. Også på prostiplan følges avtalen om medbestemmelse. Vernetjenesten er organisert i tre områder. Etter vår vurdering fungerer samarbeidet med tillitsvalgte og vernetjenesten godt. Vi ser imidlertid behov for å ha et kontinuerlig fokus på videre utvikling og forbedring. Som et ledd i dette vil det i 2012 bli gjennomført en OU-dag for proster og tillitsvalgte.

For å utvikle et godt samvirke med rådsstrukturen har de fleste prostene jevnlig kontaktmøter med kirkevergene. Som nevnt foran ble proster og kirkeverger bedt om å ta ansvaret for menighetsrådskursene i etterkant av valgene i 2011. Dette var et strategisk grep for å legge til rette for en ny konkret arena for samvirke. De fleste steder fungerer samvirket mellom prost og kirkeverger godt gjennom hele året. Avgjørende er at det fungerer mer enn som informasjonsmøter – det må etableres en samtale- og dialogkultur mellom likeverdige parter til beste for utviklingen av menighetslivet og rammebetingelsene for prestetjenesten. Vi registrerer med bekymring meldinger om at dette ikke har lyktes like godt overalt. De fleste prostene har sete i fellesrådet ved prostesetet. Mange deltar også i møter med menighetsrådene gjennom året. Også dette er viktigere arenaer for å utvikle et positivt samvirke.

Vi mener at resultatmålet er oppnådd, at det er en god ledelse av prestetjenesten med proaktive proster og at det arbeides systematisk for et positivt samvirke mellom prestene, kirkens valgte organer og andre kirkelig tilsatte.

III. Omtale av økonomi- og tilskuddsforvaltningen og tverrgående formål

Regnskapsresultater

Kap. 1590 Kirkelig administrasjon

For kap. 1590 post 01/02 viser regnskapsresultatet et mindreforbruk på kr. 903.000 som det er redegjort nærmere for i eget brev til departementet. Mindreforbruket er ekstraordinært høyt og utgjør 6,3 % av bevilgningen. Dette har sammenheng med særlig to forhold, ekstratildelingen etter terrorangrepet hvor kr. 100.000 ble endelig tildelt først i desember samt anskaffelse av bispekåpe til preses, noe som er et langsiktig prosjekt hvor det er utlyst konkurranse med frist

i mars 2012. Ambisjonen er å ferdigstille bispekåpen i løpet av 2012. Disse ekstraordinære forholdene tilsier at bispedømmet må få overført hele den ubrukte bevilgningen til 2012.

For post 75 Trosopplæring er det et lite mindreforbruk på kr. 108.000.

På øvrige poster balanserer regnskapet i samsvar med tildelingene/inntektene.

Tildelingen fra Kirkerådet til Kirkevalget er sammen med noe midler fra Opplysningsvesenets fond anvendt slik:

Informasjon (annonser, brosjyrer etc.)	330.000
Kursvirksomhet	85.000
Trykking og distribusjon av stemmesedler	50.000
Registrering av stemmesedler	90.000
Reiseutgifter valgråd, nom.komiteer m.fl.	60.000

Kap. 1591 Presteskabet

For kap. 1591 viser regnskapsresultatet et merforbruk på kr. 190.000. Vi har med dette hentet inn mesteparten av merforbruket fra 2010. Det er redegjort for regnskapsresultatet i eget brev.

Nidaros bispedømmer opplever budsjettrammene som stramme. I løpet av de siste årene har vi inndratt 2 prestestillinger. Vi har styrt stramt i 2011 og kommer ut med et beskjedent merforbruk. Denne stramme styringen forsterkes ytterligere for 2012: Vi holder nå stillinger vakant lengre enn tidligere. Det har som konsekvens mindre prestedtjeneste i de prostiene der det er ledighet. I tillegg har vi på langt nær avsatt tilstrekkelig til vikarer for å dekke sykefravær – vi budsjetterer med mer inntekt i sykepengerefusjoner enn det vi budsjetterer til vikarer. For 2012 er også personaltiltak/kompetanseutvikling redusert noe.

Situasjonen som nevnt er ikke holdbar. Å holde stillinger vakant i perioder gir en utilsiktet skjevfordeling av innsparingsbehovene. Vi skal i 2012 derfor foreta en ny ressursgjennomgang. Som et ledd i dette må vi vurdere antallet årsverk i prestedtjenesten.

Samtidig merker vi oss fra etatsstatistikken at Nidaros har brukt 87 % av bevilgningen til lønn, noe som er under gjennomsnittet for bispedømmene. Bare Nord- og Sør-Hålogaland bruker en mindre andel til lønn. I en situasjon hvor Nidaros merker utfordringer med å holde budsjettrammene er det all grunn til å gjennomgå også hvordan hele tildelingen disponeres, og i den sammenheng også analysere hvordan vi prioriterer og må bruke bevilgningen til driftstiltak. Vi ønsker derfor å gå inn i en nærmere analyse av dette opp mot andre bispedømmer.

Tilskuddsforvaltning

Tilskudd fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål

Bispedømmerådet mottok i 2011 37 søknader med en samlet søknadssum på kr. 1.987.425.

Dette er om lag samme nivå som tidligere.

Tildelingen fra Kirkerådet ble fordelt slik:

Satsingsområde	Antall prosjekter innvilget	Beløp innvilget
Samisk kirkeliv	1	30.000
Gudstjenesteliv	2	85.000
Barn og unge	11	205.500
Kirkemusikk og kultur	2	50.000
Diakoni	7	161.000
Misjonsrådgiver	1	129.500
Demokratireformen	1	40.000
Administrasjonsutgifter		40.000
SUM	25	741.000

Bispedømmerådet har over år valgt å spre tildelingen på relativt mange prosjekter og samtidig la mesteparten gå til prosjekter i menighetene framfor større bispedømmesatsinger. Kirkerådet har fremmet forslag til revisjon av retningslinjene for tildeling av disse midlene, noe bispedømmerådet har gitt en høringsuttalelse om. Bispedømmerådet vil følge opp dette når saken kommer til behandling på Kirkemøtet 2012.

Tilskuddsordningen har positiv virkning for de som mottar tilskudd. Midlene bidrar til både inspirasjon, nytenkning og ekstra innsats på kirkens arbeidsområder.

Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke

Nidaros Domkirke og Vår frue menighetsråd har i 2011 mottatt kr 3.000.000 i statlig tilskudd for å styrke den kirkelige og musikalske aktiviteten ved Nidaros domkirke. Uheldige omstendigheter har gjort at bispedømmerådet enda ikke har mottatt de skriftlige rapportene som er forutsatt for 2011. Dette vil bli ettersendt så snart de foreligger.

Som en foreløpig rapportering kan vi likevel melde:

Tilskuddet er forvaltet i samsvar med Stortingets forutsetninger. Bispedømmerådet har ført samtaler med menighetsrådet om hovedlinjene i hvordan midlene skulle forvaltes.

Hovedparten av midlene nyttes innenfor kirkemusikalsk virksomhet. Tilskuddet har i vesentlig grad bidratt til at Nidaros domkirke har kunnet utvikle et høyt nivå og en stor bredde innenfor det kirkemusikalske området. Virksomheten har vokst seg stor og omfattende. Gjennom arbeidet som er gjort har man vært i stand til å etablere en beredskap med høy kvalitet i forhold til nasjonale begivenheter.

Ved innsettelsen av preses i 2011 fremsto det kirkemusikalske med kvalitet og bredde, og tilskuddet ble anvendt til en del særlige utgifter ved den anledning.

En stor del av midlene er fortsatt bundet opp til kostnader til lønn og korvirksomhet. Midlene dekker således dirigentressurs til Nidaros domkor, Nidarosdomens Oratoriekor, samt Nidarosdomens jentekor. Midlene dekker også musikkprodusent med ansvar for planlegging, søknader om ekstern støtte og gjennomføring av større arrangementer.

Tilskuddet er også anvendt for å styrke mottaket av pilegrimer ved engasjement av sommerprester og ved noen sekretærressurser opp mot pilegrimsprestens virksomhet.

Tilskuddet er av avgjørende betydning for at Nidaros domkirke skal kunne fylle sin rolle som hovedkirke og nasjonalhelligdom. Uten tilskuddet ville det ikke vært mulig å oppnå og opprettholde den kvalitet og det omfang som virksomheten nå representerer.

Tilskudd til Nidaros pilegrimsgård

Nidaros pilegrimsgård (NPG) fikk i 2011 et statlig tilskudd på kr 1.170.000. Sammen med tilskudd fra Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune utgjør de offentlige tilskuddene et avgjørende fundament for driften.

NPG er et ressurs-, kompetanse- og retreatsenter som i 2011 har vært en viktig instans (sammen med Nasjonalt Pilegrimssenter) innenfor pilegrimssatsingen, nasjonalt, nordisk og internasjonalt og fungert som et ressurs- og kompetansesenter for mange ulike aktører både i Norge, Sverige og Danmark.

Sommeren 2011 innebar et betydelig oppsving i pilegrimstilstrømmingen. NPG har generelt opplevd en større interesse for pilegrimsvandring gjennom henvendelser fra privatpersoner, turistorganisasjoner/operatører i inn- og utland, kirkelige organisasjoner og menigheter.

Ved NPG har pilegrimene fått pilegrimspassene sine stemplet, skrevet ut Olavsbrevet, fått informasjon om vandringer og muligheter for overnatting. 250 pilegrimer har ved ankomsten til målet i Nidaros fylt ut et spørreskjema vedr vandringsen, og det er foretatt en evaluering med tanke på forbedringer i 2012.

360 personer har fått tildelt Olavsbrevet som et bevis på at man har vandret 100 km mot Nidaros.

I de to mest hektiske sommermånedene var om lag 650 pilegrimer innom Pilegrimsgården. Det er en merkbar økning av utenlandske pilegrimer, særlig fra Tyskland. Pilegrimspresten i Nidaros, som har vært knyttet til NPG, har arrangert 12 pilegrimsvandringar med 530 deltagere. Pilegrimsmottaket i NPG og ved Nidarosdomen har utviklet seg til å bli et godt fungerende mottak.

I samarbeid med og i regi av Retreat i Nidaros er tilrettelagt for lokale retreat og gitt tilbud om åndelig veiledning i Pilegrimsgården. Det er nå et godt team av åndelige veiledere i bispedømmet, noe som tilbys både prester, andre kirkelig tilsatte og frivillige i bispedømmet.

En større innsats er i 2011 lagt ned på gjestehusfunksjonen for å forbedre administrative rutiner når det gjelder økonomi, booking og service til gjestene. NPGs målgruppe for overnattings- og konferansegjester er i første rekke Den Norske Kirke – kirkelige organisasjoner og menigheter.

I 2010 hadde NPG en omsetning på overnatting og servering på kr ca 1.000.000, dette økte i 2011 til ca kr 1 800 000. Det ligger en viss optimisme i dette, men økonomien er sårbar. Regnskapet viser knapt 4 millioner kroner i inntekter/utgifter og balanserer med et lite overskudd.

Departementet har gitt NPG oppgaver også som Regionalt pilegrimskontor. For å fungere fullt ut som et regionalt kontor er NPG avhengig av bevilgninger til formålet, jfr. at de øvrige Pilegrimskontorene hver har en bevilgning på kr. 1.000.000. NPG har formål, funksjoner og oppgaver som fortsatt går langt utover det de andre kontorene har. Bispedømmerådet etterlyser en større statlig vilje i dette spørsmålet.

I 2011 betalte NPG til Statsbygg en husleie på kr 200.000. Fra 2012 har Statsbygg hevet husleien til kr 954.000. Styret har i sine overveielser for 2012 så langt ikke funnet mulighet for å dekke en så høy husleie. Slik styret ser det nå vil langsiktig drift ved NPG være avhengig av at man får forståelse for situasjonen ved at husleien reduseres eller kompenseres på annen måte. Årsrapport 2011 fra Nidaros Pilegrimsgård vil bli oversendt ved eget brev. Her gis det et utfyllende bilde av aktiviteten og utfordringene.

Tilskudd til kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk

Tilskuddene er forvaltet og utbetalt i henhold til gitte retningslinjer. Tilfredsstillende regnskapsrapporter mottas stort sett innen fristen. 23 faste diakon- og kateketstillinger og den kirkemusikalske virksomheten ved Domkirken har fått tilskudd. Et begrenset beløp, som følge av vakanse i stilling, er fordelt med tilskudd til andre diakonale tiltak i bispedømmet. Ordningen vurderes som positiv og den bidrar åpenbart til å styrke arbeidsområdene i de menighetene som får tilskudd.

Likestilling

For presteskaper er det gjort en vurdering av likestillingsarbeidet i avsnitt tidligere i årsrapporten. I det følgende berøres likestillingsspørsmål knyttet til den kirkelige administrasjon i bispedømmet. Ved Nidaros bispedømmekontor er det 19 medarbeidere som fordeler seg slik på menn og kvinner:

	Kjønnsfordeling			Lønn
	M%	K%	Totalt (N)	K/M%
Nidaros	47 %	53 %	19	89 %
Totalt	44 %	56 %	173	86 %

Kjønnsfordelingen er god ikke bare i Nidaros, men også ved alle bispedømmekontorene samlet (totaltallet). Når det gjelder lønn har kvinner ved bispedømmekontoret 89 % av mennenes lønn. Dette må sees i sammenheng med at det er flere menn i lederstillinger og flere stillinger som krever høyere kompetanse/utdanning er besatt av menn.

For lederstillingene ved kontoret viser tilsvarende oversikt følgende:

	Kjønnsfordeling			Lønn
	M%	K%	Totalt (N)	K/M%
Nidaros	60 %	40 %	5	105 %
Totalt	67 %	33 %	48	97 %

Og for rådgiverstillingene er fordelingen slik:

	Kjønnsfordeling			Lønn
	M%	K%	Totalt (N)	K/M%
Nidaros	60 %	40 %	10	98 %
Totalt	48 %	52 %	86	97 %

Og endelig for konsulentstillingene:

	Kjønnsfordeling			Lønn
	M%	K%	Totalt (N)	K/M%
Nidaros	0 %	100 %	4	
Totalt	8 %	92 %	39	98 %

Med 5 lederstillinger er fordelingen mellom kjønnene tilfredsstillende. Når det gjelder lederstillingene er gjennomsnittlig lønn noe høyere blant kvinner enn blant menn. For rådgiverstillingene er situasjonen omvendt når det gjelder gjennomsnittlig lønnsnivå. Forskjellene i lønn er imidlertid små. Vi har en akseptabel andel kvinner i rådgiverstillingene, dog mindre enn i bispedømmene samlet.

Drift og administrasjon

Nidaros bispedømmeråd har hatt betydelige utfordringer med hensyn til å tilrettelegge kontor for preses. Kontor for preses er tilrettelagt i 3. etg. i Erkebispegården og det er frigitt arealer til et nytt tjenlig møterom. Med dette har preses fått tjenlige og representative kontorer. For å få dette til har kontorets seksjon for kirkeliv flyttet til midlertidige lokaler i Munkegata 2. Selve flyttingen har gått greitt, men det har vært større utfordringer knyttet til data og telefon enn forventet. Utfordringene som følge av at staben er delt på to kontorsteder er også merkbar, men ved av medarbeiderne viser stor fleksibilitet fungerer det likevel rimelig bra. Det er likevel et sterkt ønske om at de fremtidige lokalene i Artilleribygningen kan ferdigstilles så raskt som mulig slik at Kirkelivsseksjonen kan flytte dit.

Når det gjelder anskaffelser er det naturlig å melde tilbake at i vår interne anskaffelsesrutine er krav om innhenting av skatteattest og HMS-attest ved anskaffelser over kr 100.000 innarbeidet. Bruken av rutinene er ellers innskjerpet.

I den løpende regnskapsoppfølgingen er utarbeidet et nytt arbeidsverktøy for oppfølging av bruken av lønnsmidler/månedsverk innen kap. 1591. Dette har medvirket til at vi har greidd å styre ressursbruken slik at mesteparten av merforbruket fra 2010 er innhentet.

Nidaros bispedømmeråd ble av SSØ invitert til å delta i «Pilotprosjekt datafangst». Prosjektet ble gjennomført og det er senere videreført, utvidet og iverksatt drift av datafangst for 10 av 12 prostier i 2011. Dette handler om elektronisk levering og kontroll av blant annet honorar for beredskap, ekstra daglønn til prester samt fraværsregistrering.

Risikovurderinger

For 2011 ble det utarbeidet risikovurderinger for følgende områder:

- Trosopplæringsreformen
- Demokratireformen
- Gudstjenestereformen
- Prestedekning/sykefravær presteskaper

Risikovurderingene har bidratt til skjerpet fokus på de aktuelle områdene slik at måloppnåelsen har blitt bedre og en har unngått kritiske situasjoner. På aktuelle steder i årsmeldingen er forholdet til risikovurderingene kommentert.

For 2012 er det utarbeidet risikovurderinger for følgende områder:

- Gudstjenestereformen
- Prestedekning
- Sykefravær presteskaper

Grønn stat – grønne menigheter

Når det gjelder arbeidet mot å få flere «grønne menigheter» vises til det som er skrevet i avsnittet om diakonale perspektiver.

Nidaros bispedømmeråd er fortsatt sertifisert som miljøfyrtårnvirksomhet. Dette er det oppmerksomhet på innenfor alle de områder som vi kan influere på. Det leveres årlig en egen rapport i denne sammenheng.

Brukerundersøkelser - evalueringer

Bispedømmet har i 2011 anskaffet verktøyet Questback og medarbeidere ved kontoret har fått opplæring i bruken av dette. Verktøyet er testet og i 2012 tas det i bruk for noen utvalgte områder. Dette vil dels være i forbindelse med evaluering av arrangement, men også mer

målrettede evalueringer fra noen av bispedømmets primærbrukere, i første omgang prester og kirkeverger.

Med tanke på 2012 vil bispedømmet ta i bruk noen flere resultatindikatorer i tillegg til de som presenteres fra Departementet og Kirkerådet. Disse er nedfelt i virksomhetsplanen for 2012.

Strategisk arbeid

Bispedømmets strategiske plan ble vedtatt i 2007. En slik plan må fornyes med visse mellomrom. Det er nå valgt et nytt bispedømmeråd som skal fungere i 4 år og som bør gis anledning til å tenke strategisk gjennom et planverk. I virksomhetsplanen for 2012 er derfor lagt inn oppstart av arbeid med en ny langsiktig strategisk plan.

Årsmeldingen er vedtatt av Nidaros bispedømmeråd i møte 29. februar 2012.